

Pyhäjärvi

Maanantaina 25. heinäkuuta 2005

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 7 • 50. vuosikerta

Pyhäjärveläiset juhlivat Ikaalisissa

60-vuotta sitten asutettiin Ikaalisiin yli 500 evakkoa Pyhäjärven pitäjän Riiskan, Sortanlahden ja Vernitsan kylien asukkaita. Sota oli aiheuttanut myöskin Ikaalisten väestölle raskaita menetyksiä olihan rintamalla kaatunut yli 400 parhaassa miehuudessa olevaa ikaalislaista sotilasta.

Näin totesi Ikaalisten kaupunginvaltuutettu Matti Äijö esittäessään kaupungin tervehdyksen sunnuntaina päiväjuhlissa esittäessään kaupungin tervehdyksen ja jatko:

Tuska ja ahdistus oli monessa perheessä varmasti ihmisen sietokyvyn rajaamalla ainakin näin jälkeensä ajatellen. Ei voi muuta kuin ihmetellä millä voimilla, uskolla, taidolla ja varmasti vähän onnellakin kaikesta on selvitty, niin perusväestö mutta varsinkin siirtolaiset. Te vähän vanhemmat Karjalassa syntyneet kuin me toisen polvenkin pyhäjärveläiset. Tämä asia on varmasti yhteinen meille kaikille täällä salissa. Liekö se ollut karjalaista sinnikkyyttä, huumorilla ja sopivilla lisämausteilla höystettynä kun pyhäjärveläiset ovat näkyvästi olleet mukana Ikaalisten jokapäiväisessä elämännemossa ensimmäisistä evakkovuosista aina tähän asti. Toivottavasti myös tulevaisuudessakin.

Ikaalisissa siirtolaisväestö rakensi, raivasi, viljeli, kasvatti karjaa Metsätyöt ovat olleet suoranaisesti tai ainakin välillisesti lähes kaikilla alkuaikojen tulonhankkimislähde.

Mielestäni kulttuurilla oli jälkeensä ajatellen ehkä kaikkein suurin merkitys paikallisen väestön ja siirtolaisten yhteenkasvamisella. Urheilu ja musiikki olivat Ikaalisissa ja Jämijärvellä ainakin ne kulttuurin muodot joissa oli yhteinen kieli. Kumpaisestakin on kansainvälisiä näyttöjä aina Matti Pitkäsen olympiakulttaan asti.

Yhteiskunnan muuttuessa on myös "Karjalainen heimo" sopeutunut muutoksiin. Ei olla jääty rintamiamestalon rappusille rui-kuttamaan viimeisen lehmän perään vaan ollaan lähdetty ennakkoluulottomasti kohti uusia haasteita. Meitä täällä salissa olevia yhdistää sopeutumisen, suvaitsevaisuus ja laaja huumori. Ne ovat yhdessä ja erikseen auttaaneet meitä vaikeina aikoina.

Satamäärin pyhäjärveläisiä ja heidän ystäviään ko-

Henkilöt vasemmalta: Maija Virtanen, Yrjö S. Kaasalainen, Pirkko Haavisto, Kalevi Hämäläinen, Karoliina Salo, Pentti Lappalainen, Jani Lappalainen, Lotta Hamari, Antero Pärssinen, Antti Tukiainen ja muistomerkillä Anja Kuukkula ja Aimo Salo.

koontui 16-17. heinäkuuta Ikaalisten kaupunkiin tämänkertaisiin kihujuhliin. Juhlatoimikunta Lea Jokisen ja Ikaalisten Karjalaisten puheenjohtajan Pentti Inkisen johdolla onnistuivat yhdessä muun juhlatoimikunnan ja pirteän talkoolaisjoukkonsa kanssa juhla järjestelyistä varsin hyvin. Merkille pantavaa oli myöskin naapurikunnan Jämijärven ja siellä asuvien karjalaisten panos juhlien järjestelyissä.

Ikaalisiin oli helppo osata, sillä Markku Karkiaisen joukkoineen oli järjestänyt viitoituksen kolmostieltä seurakuntaan. Lauantain juhlat aloitettiin Ikaalisten kirkossa pidetyillä muistojen illalla, jonka aloitti rovasti Timo Paattiniemen lämmin henkinen seurakunnan tervehdys. Salme Rintala esitteli entisen Pyhäjärven seurakunnan kirkollisen esineistön ja sen nykyiset sijoituspaikkakunnat. Terttu Lukkarila esitti lausuntaa. Tilaisuuden kohokohdaksi muodostui Joel Äfältin johtaman Ikaalisten kirkkokuoron ja Kari Tamminen johtaman Ikaalisten Viulupelimannien yhteisesti esittämä Konsta Jylhä musiikki. Juhlayleisö sai kuulla ensimmäisessä jaksossa Konsta Jylhän säveltämän ja Markku Vuoren soittaman "Pyhäamu Herran temppelissä" ja Konsta Jylhän säveltämän ja Seppo Nurminen soittaman raamattupiirissä sanoitetun "Taivaallinen Kuningas kutsuu".

Rovasti Leo Paukkusen puheen ja yhteisesti laulettu viren jälkeen kuultiin toisessa jaksossa lisää Konsta Jyl-

Juhlatoimikunnan puheenjohtaja Lea Jokinen.

hän sävellyksiä jotka Seppo Nurminen oli sovittanut. Kuoro ja soitinyhtye esittivät "Uutta virttä nyt laulaa Ps 40:4" ja "Kiitos ja ylistys Herralle san. Rebecca Jylhä". Tilaisuuden juontajana

toimi Raija Holma.

Marja Hämäläisen johdolla juhlaohjelmalla oli tilaisuus nauttia kahvia ja muuta suuhunpantavaa läheisellä seurakuntatalolla. Kahvitaun jälkeen juhlat jatkuivat iltoilla Omalla tuvalla, jossa juhlatoimikunnan puheenjohtajan Lea Jokisen tervehdyspuheen jälkeen kuultiin hieman ennen juhla edesmenneen Osmo Immosen sanoittamana ja säveltämä "Pyhäjärvinvalssi" Jämijärven Pelimannien esittämänä. Yleisö pääsi tämän jälkeen osallistumaan pyhäjärveläisen minia Anneli Pitkäsen tekstittämään Esko Pitkäsen monivaiheisiin evakkomatkoihin. Teatteriseura Rundel eli esitti mielenkiintoisesti itse tarinan ja sitä täydensi Ikaalisten mieslaulajien mahtava lauluesitykset upeine sooloineen.

Iltaohjelman tanssittivat Jämijärven Pelimannit ja ohjelmaan kuului myöskin taide-

Minna Hämäläinen ja Petri Jokinen.

huutokauppa, jossa 260 eurolla Pekka Lappalainen tuli Helmi Koivolan taulun "Muuttajat" omistajaksi. Tilaisuuden juontajana ja taidokkaana meklarina toimi Pentti Inkinen.

Jo hyvissä ajoin juhlaohjelmaa alkoi saapua kirkkoon. Jokainen juhli vieras toivotettiin kädestäpitäen tervetulleeksi. Juhlalassun aluksi Timo Köntti esitti "Pyhäamun rauha" ja ristisaatossa saapuivat kirkkoon liput auruineen ja kukkien laskijat. Saarnan piti rovasti Heikki Paukkunen ja liturgina toimi kirkkoherra Esko Mattila ja kanttorina toimi Joel Äfelt. Tekstit lukivat Pentti Inkinen ja Maija Virtanen. Tilaisuudessa esiintyi myöskin Oloset-kuoro Risto Viljakan johdolla. Pyhäjärveläiset kävivät sankoin joukoin ehtoollis-pöytään ja ehtoollisen jaossa Paukkusen ja Mattilan lisäksi avustivat rovasti Raimo Vuoristo ja lehtori Terttu Vatka. Kalevi Soikkelin johdolla suoritettu kolehdinkanto oli hyvin organisoitu.

Mieliin painuvan puheen sankarivainajille ja Karjalaan jääneille piti varatuomari Antero Rytkölä. Varsin her-

kuksi hetkeksi muodostui Kalevi Hämäläisen johdolla kukkalaitteen lasku muistomerkeille.

Ruokailutaun jälkeen päiväjuhla pidettiin Omalla Tuvalla, jonka jokainen tuoli oli juhlaohjelmassa käytössä. Minna Rintalan taidokkaan juonnon myötä ohjelma eteni Ikaalisten nuoris-orkesterin musiikkiesityksen jälkeen laulettuna Karjalaisten laululla. Tervehdyspuheen puheenjohtaja Pentti Inkinen. Kaupungin tervehdyksen toi valtuutettu Matti Äijö. Päivi Nokelainen pyhäjärveläisten minia (appivanhemmat Eino ja Bertta Nokelainen) esitti yksinlaulunsa Oskar Merikannon "Laula tytöt" sekä Alii Runteen "Laps olen Karjalan". Säestäjänä toimi Saana Sillanpää. Yhteisesti esitetyt Satakunnan laulun jälkeen juhlapuheen piti Lumivaarassa syntynyt kansanedustaja Irja Tulonen.

Ikaalisten Nuoris-orkesteri esitti musiikkia ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen puheenjohtaja Yrjö S. Kaasalainen toi tuoreita terveisitä Pyhäjärveltä ja esitteli lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkin kunnostustoimenpiteet. Mirja Tenkanen ja Reino Äikiä jakoivat stipendit. Ensimmäisen vuoden juhlapaikkakunnan Huittisten edustajana Reino Äikiä toivotteli juhlaohjelmaa tervetulleeksi Huittisiin 15.16.7. 2006. Varsin onnistuneiden juhlien päätöksen lausui säätiön hallituksen jäsen Salme Rintala, kiitellen niin juhlatoimikuntaa, talkoolaisia ohjelmansuorittajia, juhlan moninaisia tukijoita ja tietysti myöskin runsaslukuisia yleisöä. Selostuksia, valokuvia, puheita on julkaistu toisaalla lehdesämme.

JUHLASELOSTUKSET JA VALOKUVAT REINO ÄIKIÄ

Pyhäjärven tyttöjä Ikaalisten päiväjuhlissa.

25.7.2005

KIHU, KARJALA, NUORET

Olemme eläneet jälleen tänä lämpimänä kesänä Karjalaisten kesäjuhlien aikaa. Karjalan liiton kesätapahtumat Lahdessa viikkoa ennen juhanusta avasivat karjalaisten kesäkokoonantumisten ja -juhlien kauden. Pitäjien, kylien ja sukujen tapahtumat seuraavat toisiaan koko heinäkuun ajan aina elokuun puoliväliin saakka. Kesäiseen Karjalatietouden lisäämiseen kuuluvat myös monet matkat Karjalaan joko omille tai tuttavien sukujen entisille kotipaikoille sekä yhä harvonevan veteraanisukupolven mukana viime sotiemme kuuluisille taistelupaikoille.

Karjala-kysymys ja Karjalaan liittyvät ohjelmat ovat olleet myös enenevässä määrin esillä julkisissa tiedotusvälineissä. Erityisesti televisiosta olemme saaneet nähdä monenlaista ohjelmatarjontaa historiallisesta sarjasta aina venäläisten "voiton päivän" juhlintaan Moskovassa ja Viipurissa. Nyky-Venäjänsä johdon historiakannanotot ja "voiton päivän" yleisöreaktiot oikeutavat kysymään onko sohteissamme tapahtunut mitään sitten Neuvostoliiton aikojen? Vai olemmeko kovaa vauhtia palaamassa samaan tilanteeseen, samaan viralliseen "liturgiaan", joka oli vallalla vuosikymmeniä, mutta todellisuus oli jotain muuta?

Tiedotusvälineissä osoitettu mielenkiinto Karjalan asiaan, menneisiin sotiin ja evakkojen elämään on selvästi lisännyt myös oman nuorisomme mielenkiintoa näitä asioita kohtaan. Tätä on tervehdittävä tyydytyksellä. Suuntausta tulee meidän jokaisen omalla toiminnallamme vahvistaa. Se käy parhaiten muuntamalla karjalaisjärjestöjen toimintaa nuoria suosivampaan suuntaan, antamalla nuorille enemmän vastuuta järjestöissä ja vahvistamalla sukujen ja sukuseurojen toimintaa.

Sukututkimus on mahdollista kaikille. Viimeisten 125 vuoden tiedot ovat arkistoissa Suomen kielellä. Myös Internetistä löytyy yhä enenevässä määrin selkokielelle muutettua sukutietoa. Siellä olevat mahdollisuudet innostavat toivottavasti yhä nuorempia tutkimaan juuriaan. Kukahan kehittäisi tietokoneella pelattavan "sukututkimuspelin"? Se lisäisi varmasti suvutaan kiinnostuneiden nuorten määrää. Tutkijoiden mahdollisuuksia lisää merkittävästi myös mahdollisuus vaihtaa tietoja sähköpostin välityksellä. Verkostoituminen on tässäkin avainasana.

Kiitokset ja onnittelut Ikaalisten ja Jämijärven karjalaisille hyvistä Kihu-juhlista. Runsaslukuinen yleisö sai nauttia onnistuneista ohjelmista ja eri tilaisuuksien mitoituksesta niin, että väliin jäi sopivasti aikaa myös "haastamiselle". Toimitaan jokainen osaltamme edelleen niin, että nuorisomme ja koko Suomen kansa entistä paremmin oppii ymmärtämään Karjala-asiaa, karjalaista kulttuuria ja Karjalan sekä siellä vuosisatoja eläneiden sukujemme historiaa.

Karjalaisuus elää meissä ja meidän tehtävämme on siirtää se tietoisuuteen tuleville sukupolville. Sen työn tulevaisuus tulee varmasti palkitsemaan!

Hyvää Kesän jatkoa.

ANTERO PÄRSSINEN

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, lotat ja veteraanien puoliset Arvoisat pyhäjärveläiset ja pyhäjärveläisten ystävät

Valmistaudumme nyt kunniakäyntiin sankarihaudoilla ja Karjalan jääneiden vainajien muistomerkillä. Tapa on pyhäjärveläisten pitäjäjuhlissa perinteinen ja arvokas. Tälläkin kertaa teemme sen nöyrin ja kiitollisin mielin.

Ikaalisten kirkkomaassa on saanut viimeisen leposijansa miltei 350 sankarivainajaa. He ovat saaneet antaa henkensä isänmaan puolesta monilla tunnetuilla sotiemme taistelupaikoilla, mm. Vuosalmeella ja Äyräpäässä, jonne ankarin taisteluihin lukuisia ikaalilaisia joutui jatkosodan aikaisten Jalkaväkirykmenttien JR 7 ja JR 57 mukana.

Talvisodan aikainen Ikaalisten pataljoona eli JR 29:n III pataljoona saapui rautatiekuljetuksin lokakuussa 1939 Vpl Pyhäjärvelle. Seutu oli useimmille entuudestaan tuntematon. Muutamia viikkoja mm. Enkkuan kylässä oltuaan pataljoona siirtyi naapuripiitäjään Sakkolaan. Siellä, joulupäivänä 1939, Ikaalisten pataljoona koki ensimmäiset ankarat taistelunsa ja menetyksensä.

Ikaalilaiset veteraanit muistavat yhä hyvin yh-aajan Pyhäjärvellä. Monelle on jäänyt mieleen entuudestaan tuntemattoman pitäjän monet suuret järvet ja laajat viljelysaluut.

Jatkosodassa osa ikaalilaisista Talvisodan veteraaneista palasi Pyhäjärvelle, kun suomalaisien joukkojen eteneminen kulki Pyhäjärven itäisen kylän kautta Taipaleenjoelle ja edelleen Vuokselaan.

Kunniakäyntiä tänään tehdessämme palautuvat mieleen myös ne monet omaiset ja ystävät, joiden viimeinen leposija ei ole Ikaalissa. Monella pyhäjärveläisellä on omaisia myös luovutetun Karjalan kirkkoilla. Esimerkiksi Vpl Pyhäjärven sankarihauudassa on enemmän kuin sata isänmaan vapauden puolesta henkensä uhraannutta sankarivainajaa.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja, varatuomari Antero Rytkölä.

Levottomien olojen vuoksi pyhäjärveläisten omia sankarivainajia on myös lukuisilla muilla kirkkoilla eri puolilla Suomea. Esimerkkinä mainittakoon, että juuri näinä tunteina tulee kulu-neeksi tasan 61 vuotta siitä, kun sotamies, maanviljelijän poika Aarne Olavi Ijas koki sankarikuoleman 21. Prikkaatin voitokkaina taisteluissa Ilomantsissa.

Vain muutamia tunteja aikaisemmin, tosin edellisen vuorokauden puolella, oli tarkka-ampujan luoti tavoittanut samassa joukko-osastossa palvelleen vain 19-vuotiaan, sotamies Toivo Tuomas Rastaan. Molempien näiden pyhäjärveläisten sankarivainajien viimeinen leposija on Joensuun kirkko-maalla.

Kun ajattelemme muualla olevia rakkaita vainajiamme, ajatuksiimme sopivat runoilija Uuno Kailaan säkeet:

*Tosin loppuvat kerran
askeleet vaeltajilta,
Kukin vuorostaan on
nukkuva syyliin maan.
Vaun katso: kaikki he
kuitenkin mukana ovat,
Nekin, joiden tomu o
n uupunut vaeltamaan.*

Kun käymme kunniakäynnillä sankarihaudoilla, muistamme ja kunnioitamme myös kaikkia niitä kunniakansalaisia, miehiä ja naisia, jotka tavalla tai toisella osallistuivat viime sotien aikana maamme puolustamiseen. On ilahduttavaa, että Teitä, sodan kokenutta ikäluokkaa, on yhä vielä voinut saapua joukkoomme tähän juhlatilaisuuteen Ikaalisiin.

Sota on pakosti jättänyt kaikkiin sen kokeneisiin jälkensä. Tätä vuonna edesmennyt isäni, sotainvalidi, kertoi aikanaan omista isovanhemmistaan, miten nämä kokivat äärimmäisen raskaana sen, kun karjalainen koti Suomenlahden ulkopuolella, Seiskarissa piti jättää. Joskus sain kuulla, miten isäni isoisä oli viipynyt ja viipynyt viimeisenä päivänä kotisaarellaan hautausmaalla ja hyvästellyt sinne jääviä hautakumpuja, mm. ainoan poikansa haudan.

Vasta myöhemmin olen ymmärtänyt, että vaikka vain isovanhemmista puhuttiin, kodin, kotiseudun ja lapsuusmuistojen taaksejääminen on ollut kovin raskasta myös kaikille nuoremmille. Isästäni ja koko karjalaisesta suvusta olen kuitenkin huomannut, että tapahtunutta ja menneitä ei valitella eikä surkutelta. Aina, myös silloin kun on ollut vaikeaa, on katsottu toiveikkain mielin tulevaisuuteen ja haluttu parhaansa yrittäen ponnistella arkisissa askareissa isänmaan ja uuden kotiseudun hyväksi.

Ehkäpä tämä on osa sitä karjalaisuuden parasta perintöä. Uskon, että tämä on ollut myös sankarivainajien tahto. He ovat suurimman mahdollisen uhrin antaen taanneet maan vapauden, itsenäisyyden ja nykyisen hyvinvoinnin. Jälkeenjääneiden tehtävä on hoitaa oma leiviskänsä ja täyttää ne velvollisuudet, joita aika kulloinkin eteen tuo.

Veteraanien ankaran taistelun ansiosta me suomalaiset voimme pystyä, ylpeinä historiastamme tarkastella kuusikymmentä vuotta sitten päättyneen toisen maailmansodan sotatapahtumia ja sen käänteitä. Suomi taisteli puhtain asein puhtaana asian puolesta: päämääränä oli kansalaisten elinmahdollisuuksien, itse-määräämisoikeuden ja maan vapauden puolustaminen.

Ja Suomi saavutti tavoitteensa, vaikeissa olosuhteissa taistellen ja koko kansakunnan voimavarat äärimmilleen ponnistaen. Itsenäisyys ja demokratia turvattiin ja ankarimmatkin hyökkäykset torjuttiin. Poliittinen johto toimi taitavasti jouteesaan tekemään vaikeita valintoja vain huonojen vaihtoehtojen pohjalta. Suomen armeijaa ei suurhyökkäyksestä huolimatta lyöty, ja kotirintama kesti sodan kriittisimmätkin vaiheet.

On syytä palauttaa mieleen, että sotaan joutuneista Euroopan maista vain Suomi ja Britannia selvisivät kaikella kunnialla oikeusjärjestyksensä, demokraattiansa ja itse-määräämisoikeutensa säilyttäen. On siinä meillä veteraanien perintöä kerrakseen!

Talvisodan runoilija Yrjö Jylhä lausuu runossaan Vainoneet voittajat:

*Te ette turhaan taistelleet
te ette turhaan kaatuneet
te saitte
suurimman voiton:
te voittitte veljen veljelleen,
te löysitte
kansan ekysyneen,
te airuet aamunkoiton.*

Hyvä kuulijat! Näihin ajatuksiin ja kunnioitaviin kiitoksiin on tänä päivänä syytä yhtyä. Kiitos tämän maan itsenäisyydestä ja hyvinvoinnistamme!

ANTERO RYTKÖLÄ

Kiitokset juhlien järjestäjille

Ikaalisten väkimäärältään pieni mutta sen toimeliaampi karjalaisseura yhdessä jämijärveläisten kanssa järjestivät meille juhlavieraille mahtavan elämyksen kahden päivän aikana. Ohjelmakokonaisuudet oli huolella valittu ja jokaisesta tilaisuudesta jäi juhlavieraille hyvä maku suuhun. Valmiiseen juhlaan tuleva juhlavieras ei aina osaa riittävästi arvostaa sitä talkootuntien määrää mikä juhlien eteen on jouduttu tekemään. Juhlatoimikunta ja talkoolaiset voimiat säästelemättä niin nuoret kuin vanhatkin tekivät eri yhteyksissä pitkiä päiviä juhlien onnistumiseksi. Jo ennakkoon osattiin odottaa juhlien laulu- ja musiikkiesitysten olevan korkeat luokkaa oltiinhan nyt Ikaalissa. Silti useimmat meistä herksistyivät taidokaiden esitysten aikana. Iltamien Eskon evakkotari-

nan yhteydessä moni kävi varmasti läpi myöskin omaan taivaltaan. Musiikki- ja lauluesitysten ohella Ikaalisten juhlissa pidetyt puheet saivat karjalaisistaustaisten esittäjensä ansiosta oman painoarvon. Ikaalisten kaupungin ja Jämijärven kunnan panostus juhliin lämmittelee mieltä. Aivan erityisesti on todettava eri liikelaitosten ja yhteisöjen voimakas taloudellinen panostus niin juhlanumeromme ilmoituksissa kuin arpajaisissa ja tarjoiluissa. Myöskin Ikaalisten seurakunta oli jälleen hienosti mukana juhlissa.

Kiitoksen ansaitsette myöskin Te juhlayleisö, joka pitkien matkojen takaa aina ulkomaita myöden saavuitte juhliin. Tämä on omiaan kannustamaan meitä kaikkia järjestämään ja osallistumaan juhliin jatkosakin.

VPL. PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Yrjö S. Kaasalainen
Hallituksen puheenjohtaja

Reino Äikiä
säätion asiamies

Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki kunnostettu

Lehdessämme on viime vuoden aikana monta kertaa kerrottu, että lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki on joutunut ilkeiden kohteeksi. Merkin katolla olevan kynttilälähdyn lasit on rikottu ja lyhdyn päällä oleva kruunu ja mekkakilpi revitty kappaleiksi. Asiasta on keskusteltu paikallisten hallintoviranomaisten kanssa, mutta he ovat ilmoittaneet voimattomuutensa asian korjaamiseksi. Sanovat, että paikka on syrjäinen eikä lähellä ole vakinaisesti siellä asuvia joten valvontaa on vaikea järjestää.

Säätiön hallinto teki maaliskuussa päätöksen, että särjetty lyhtyrakennelma poistetaan katolta ja aukko katetaan metallikatteella, sekä samalla saumataan muistomerkkin kiviseinät ettei ajan ja sään vaikutuksesta rappeutuvat seinäkivet irtaaisi pois paikoiltaan. Varat tämän työn suorittamiseen voidaan irrottaa Irja ja Einari Jäppiseltä saadusta perinnerahastosta.

Talkoomatkan toteutus

Monien matkavalmistelujen jälkeen neljäs heinäkuuta varhain aamulla matkaan lähdettiin harjavallasta Yrjö S. Kaasalaisen varaamalla ja kuljettamalla linja-autolla. Kyytiin nousivat sieltä ammattimurari Petri Rautiainen Laviasta ja hänen taitava apulaisensa Matti Leppänen Kankaanpäästä. Reino Aikiä oli varannut matkalle tuidisti eväitä sanoen terveisiinään, että niillä sapuskoilla pitäisi yksi talkoomatka pärjällä, mutta ellei riitä niin kaupasta saa lisää liepuskaa ja järvestä vettä janoon. Taitava seppä ja lyhdynvalmistaja Yrjö Inkinen tuli myös autoon Huitisista. Erkki Pärssisen pihasta lastattiin autoon putkitelineet, agrikaatti ja monenlaista muuta tavaraa. Monen talkoomat-

Talkooväki kahvituolla ukrainalaisine vieraineen.

kan vetäjä, hyvä neuvottelija ja tulkki "työmies" Jorma Inkinen nousi matkaan Hervannasta. Kun vielä Lahdesta saatiin mukaan säätiönme hallintoneuvoston puheenjohtaja Antero Pärssinen, olikin koossa sellainen "Jukolan veljesten" joukko, jolla oli päätösvaltaa ja työtaitoa toteuttaa annettu tehtävä.

Tullista selvittää joskus nopeastikin, joskus taas matkaa hidastellen, me sauiimme nyt siihen ryhmään mikä joutui viivyttelemään vähän pitempään sekä mennessä että tullessa. Perillä Musakan Lomarannassa oltiin vasta kahdeksan jälkeen illalla. Majoitus järjestyi osaksi uudisrakennuksen parvella ja toisille linja-auton sisällä. Ruoka ja saunapalvelujakin saatiin, mutta kymmenen tunnin sähkökatkos päivit-

Muistomerkki kunnostettuna

täin pani talon henkilökunnan ja vieraat välillä kireälle. Molemmipuolisella joustavuudella asioista selvitettiin.

Työn toteutus

Tiistaina aamu kuudelta oli herätys ja kireesti siirryttiin työmaalle, toiset keskittyivät aamukahvin keittoon, toiset telineiden pystyttämiseen ja työn aloittamiseen valmisteluun. Kun oli hörpätty kaasugrillillä keitetyt aamukahvit päästiin työssä alkuun. Jorma ja Yrjö keskittyivät rikkoutuneen kattolyhdyn poistamiseen ja uuden kattorakenteen asentamiseen. Puhdistus- ja muuraustyötä riitti kaikille. Saumaukseen kului 16 sakkia muurauksalaattia ja 7-8 ämpäriä kiilakiviä mitkä piti moukaroida kiivaan kivistä. Myös rappuskelmien korjaamiseen tarvittiin muutama kottikärjinen painavampia kiviä. Erikaisen suuren arvon annoimme Petri Rautiaisen ja Matti Leppäsen ammattitai-

toiselle ja ahkeralle työlle, kaikki yrittivät ja tekivät parhaansa mukaan ja jo kolmannen työpäivän iltapuolella voitiin katsoa työn valmistumista ja ryhtyä valmistelemaan kotimatkaa.

Ystävyyttä yli rajojen

Asiat paikallishallintoon pitää osata hoitaa. Kävimme Anteron kanssa lähtöpäivänä Käkisalmen kaupunginjohtajan Sergei Jahnjukin luona tervehdyskäynnillä. Ystävälliseen tapaansa hän sanoi hyväksyvänsä toimenpiteet joita me olimme siellä suorittamassa. Hän toivoi yhteistyömme edelleen jatkuvan ja kanssakäymisemme lisääntyvän. Kertoi tulevansa syksyn aikana käymään Suomessa, mikäli kiireinen aikataulu antaa myös-

ten. Myös Pyhäjärven hallintokeskuksen Pladovoen johtajia tavoitimme, mutta he eivät olleet paikalla. He olivat tapaamisessamme talvella antaneet luvan työn tekemiseen. Myöskin hyvä ystävämme, Käkisalmen kaupunginsairaalan ylilääkäri Vladimir Kasakov kävi meitä tervehtimässä ja kutsui lähellä olevalle datsalleen nauttimaan Pyhäjärvestä pyydyttä ja kevätauringossa kuivattua suolasärkeä. Muistomerkkin takana on monta vuotta ollut rakenteilla kesäasunto. Nyt rakennus oli vaihtanut omistajaa ja uusi pietarilainen omistaja oli palkannut neljä ukrainalaisista kirvesmiestä valmistamaan ja viimeistelemään asuntoa. Nämä miehet olivat kovin kiinnostuneita meidän työstämme, kävivät päivittäin työmaallamme. Saimme heidän kymmenen metrin syvyydestä kaivostaan raikasta juomavettä. Jorman tulkauksen avulla tuli selville, että meillä on yhteisiä ystäviä kuin myöskin vihemiehiä. Eivät oikein jaksaneet veli venäläistä kehua ja pahoittelivat sitä, miten muistomerkkimme oli joutunut rikkomisen kohteeksi.

Onnistunut talkoomatka.

Kun työmme oli tehty, voimme hyvillä mielin palata takaisin kotimme toivoen, että muistomerkki siellä säilyisivät ja olisivat nykyisille ja tuleville sukupolville kertomassa siitä sankaruudesta ja sitkeydestä millä edelliset sukupolvet ovat ollessaolonsa oikeuden siellä lunastaneet. Lämmin kiitos vielä kaikille talkoomiehille ahkeruudesta ja hyvästä yhteistyöstä mitä tälläkin matkalla vallitsi. "voimalla seitsemän miehen"

TEITÄ KIITÄEN ERKKI PÄRSSINEN

Karjalaiset taikauskot

Minun lapsuudessa kaikki ennustivat jotain.

Leipää ei saanut laittaa väärinpäin pöydälle, ettei leipä lopu. Kassia ei lattialle, kenkiä ei hyllylle.

Mikäli tikka tai metsälintu tuli pihapiiriin, jos käki kukkui lentäessään talon yli tai pikkulintu lensi ikkunaan, olivat nämä varmoja pahankerkejiä. Harakan nauru tiesi riittää naapurin kanssa, koiran ulvonta kuolemaa. Jos käärmeeen poltti samassa paikassa, jossa oli sen tappanut, niin koskaan ei tullut lähisuudelle käärmeitä. Samoin käärmeeen nahan voi käyttää kotieläinten lääkkeenä. Jos musta kissa meni tien yli, oli paras kääntyä takaisin. Tikapuiden alitse ei saanut mennä. Kolina ennusti kuolemaa, kilinä häitä ja sirpaleet onnea.

Nämä kuuluivat meidän päivittäiseen elämään 1930-luvulla.

O.V.

Kalanviljelyä Konevitsassa 1930-luvulla

Konevitsan eteläpatterin alueeseen kuului varsinaisen patterin ja Konevitsan pääsaaren välinen matalikko, joka oli matalavetinen ja runsaan kortteikon ja muun vesistökasvien edullinen kasvialue. Alueelta oli varsinaiseen Laatokkaan useita luonnon muokkaamia uria, joita myöten veden korkeus pysyi samana kuin pääjärvessä. Itätuulen pinnitessa saattoi matalikon vinta vaihdella jonkun verran.

Patterin tykit oli sijoitettu varsinaisesta kasarmialueesta erillään olevalle maa-alueelle. Kasarmialueen ja tykkiasemien välissä oli matalikkoalueelle johtava ura leveydeltään 3-4 metriä ja syvyydeltään 0,4-0,5 metriä. Uoman yli oli rakennettu lankkusilta, jota myöten kulku tykkiasemien tapahtui. Uoma toimi myös matalikon veden pinnan säätelijänä tuulen suunnasta riippuen.

Keväisin muodosti matalikko erittäin edullisen haukien kutemispaikan veden aikaisesta lämpenemisestä johtuen. Haukikanta olikin keväisin erittäin runsas. Patterin henkilökunta harjoitti kotitarvekalastusta matalikkoalueelle johtavissa uomissa, joihin kulku tapahtui aikaisemmin mainitun sillan kautta. Saalis olikin enimmäkseen hyvä. Hauen kuttuina "lypsettiin" kuttuainekset" tykkiasemien ja kasarmialueen välisessä uomassa olevalta sillalta veteen. Mäidin hedelmöityminen tapahtui miltei luonnonmukaisesti. Tähän ei kuitenkaan kiinnitetty mitään huomiota. Vuonna 1933 tai 1934 saapui eteläpatterille Vuohensalon kalanviljelylaitokselta mies, joka kertoi tulleensa patterille tutustumaan suoritettuun haukiviljelyyn. Kukaan paikalla olleista ei muistanut mitään

kalan kasvatusta tapahtuneen. Mies kertoi, että joku Konevitsassa varusmiehenä ollut olisi hänelle maininnut eteläpatterilla kantahenkilökunnan harjoittaneen haukien "lypsäimistä". Tapahtuma muistettiin, jolloin tulija ehdotti menemistä mäidin lypsypaikalle. Hänellä oli mukana näytteen ottamista varten haavi. Koukattuuan lypsypaikan läheisyydessä oleva kaislikon reunasta haavillaan hän totesi haaviin jääneen useita haupoikaista. Otuettuaan useita kokeita hän totesi, että haukien viljely on onnistunut erittäin hyvin. Jonkun ajan kuluu saapui patterille kunniakirja tunnustuksena onnistuneesta kalanviljelystä. Kunniakirja ripustettiin patterin toimiston seinälle. Minne mahdoti joutua Konevitsasta lähdön jälkeen?

EINO LEHTONEN

Patska pitskoi

Kun asuu sellaisella paikkakunnalla, missä ei kuule karjalan murretta milloinkaan ja tuttavatkin ovat uusmaalaisia niin tahtoo uno murrensanat jäädä unholaan. Tähän kirjoitukseen sain aiheen, kun eräänä iltana katselin televisiota, en muista ohjelman nimeä, mutta siinä puhuttiin karjalan murteella.

Siinä jutustelussa käytettiin sanaa sarrain, sehän on kirjan kieleen käännetyssä iso puimalato/suuli. Jokainenhan meistä on juonut pienenä tai isompanakin jamakkaa, senhän kaikki tietävät olevan kokkeliipiimää. Isä laittoi ennen housunsa kiinni remelillä. Hevosen selkään heitettiin setolka.

En enää muista, miksi sanottiin sitä nahkahinnalla, millä sidottiin rinnus-

tin kiinni, enkä muista sitätkään miksi nk. riimua sanottiin. Lapsethan pestiin vannassa. Nykyään isovanhemmilla ei enää ole vunuikoita, ne ovat muuttuneet lapsenlapsiksi.

Isällä oli tapana heittäytyä päivärüuan jälkeen potsoljolleen, en tiedä kyläkään onko se karjalan murretta vai ei. Meillä syötiin rieskaa, eikä se suinkaan ollut leipää, vaan uusmaissa paistettua ohrapuroa.

On varmasti paljon muitakin sanoja, tässä nyt äkikselään on vain muutama. Toivottavasti tästä saa jutun juurta.

Viimeinen sana, jonka tähän kirjoitan on patska pitskoi, en kerro mitä se tarkoittaa, uskompa, että joku sen tietäisi.

KAJJA SUVELA

Evankeliumi Matt. 7, 13-14: Jeesus sanoo: "Menkää sisään ahtaasta portista. Monet menevät avarasta portista ja laveaa tietä, mutta se vie kadotukseen. Miten ahdas onkaan se portti ja kapea se tie, joka vie elämään, ja vain harvat löytävät sen!"

Tämän juhlapäivän evankeliumi on yksinkertainen ja selkeä. Se puhuu kahdesta portista, ahtaasta ja laveasta ja kahdesta päämäärästä, elämästä Jumalan yhteydessä ja erosta Hänestä. Tämä kirkas ja yksinkertainen kuva puhuu omaa selkeää kieltään eikä tarvitse selityksiä teukseen.

Mutta mihin sijoittaisimme itsemme tässä kuvassa. Tielle vai portille ja jos tielle, niin kummalle. Vai pitäydynkö olemaan vain ulkopuolien tarkkailija ja seuraan, miten ihmisille yleensä käy, niin kuin kotisohvalta katsoisin televisio uutisia onnettomuuksista.

Filosofia ja ajattelun historia tuntevat käsitteen logiikka. Jos joku asia on selkeää ja johdonmukaista, sanomme sen olevan loogista. Logiikan historiassa on paljon vastakohtien kokonaisuuksia ja logiikan sanoja ovat on ja ei. On olemassa hyvä ja paha, oikea ja väärä, elämä ja kuolema. Tämän päivän aihe kertoo totuudesta ja harhasta. Näiden välissä ei ole kolmatta vaihtoehtoa. Väreinä kuvattuna on vain musta ja valkea, ei harmaan sävyjä. Olen joskus ajatellut, että kolmas tie siitä keskeltä olisi helpoin ratkaisu. Aivan kuin sielu vierastaisi logiikan äärimmäisiä ja selkeitä vaihto-

Heikki Paukkunen.

ehtoja, sillä loogisessa ajattelussa toinen vaihtoehto sulkee aina toisen pois. Samalla tavalla opettaa meitä nyt raamatun sana. Lavea tai kaita tie, toinen tai toinen.

Vietin paljon lapsuuden keskiä Osaran kylässä isoäidin maatilalla. Talon lähellä oli metsä ja se oli minusta tavottoman viehättävä ja jännittävä paikka. Metsä oli kaunis väreineen, tuoksuineen ja äänineen. Siellä oli hyvä olla. Metsä oli myös sopivalla tavalla pelottava, ei liiaksi, vain vähän. Siihen liittyi myös pyhyyden tuntu. Tuskin on ihmistä, joka ei pitäisi kauniin kesäisen metsän tunnelmasta.

Sitten myöhemmin aikuisena kuulin, että samasta kylästä oleva metsäprofessori puhui metsän viljelystä. Metsä on kuin viljapello. Kun se on kasvanut täyteen mitaansa, kaikki leikataan pois. Tämä ajatus tuntui pahalta. Metsän tilalle tulisi aukio, vain muutama siemenpuu

Kirkonsanoma

Totuus ja harha

siellä täällä, viehäytys ja pyhyys olisi poissa. Tiedän toki, että professori oli oikeassa, kun asiaa ajatellaan taloudelliselta näkökulmalta.

Elämä ja kuolema ovat vastakohtia aivan kuin metsä ja karu aukio tai hyvä ja paha tai valhe ja totuus. Näiden vaihtoehtojen kanssa meidän on eläminen. Uskon kysymyksissä ei ole sitä kolmatta vaihtoehtoa keskeltä. Oikeastaan on hyvä ajatella, että täällä sekavassa ja ristiriitaisessa maailmassa on

kuitenkin ehdoton ja absoluuttinen totuus, joka kestää kaikki muutokset ja joka tulee julki niin kuin totuus aina tulee.

Asumme nykyisin Oulussa ja tämä kaupunki tunnetaan korkeasta teknologiasta. Eri-alaisten koneiden ja laitteiden muodossa tämä tekniikka on meille kaikille tuttua. Oli mielenkiintoista lukea, että korkea teknologia on mahdollista vain niin sanotun sumean logiikan perusteella. Tärkeintä ei ole musta ja val-

kea ääripää, vaan niiden välissä olevat harmaan eri sävyt. Sumea logiikka tarvitsee eri määrän molemmista ääripäästä tavoitteesta riippuen ja näin vaihtoehtojen määrä voi olla tarpeesta riippuen hyvin suuri. Sumea logiikka on tekniikassa logiikan korkeinta astetta. Tässä ajattelussa on jotain tavottoman kiehtovaa.

Voisiko tällaisen sumean logiikan periaatteen viedä mukanaan Jumalan valtakuntaan, niin että tienhaarassa seisomisen ja tulevaisuuteen katsominen olisi vähemmän ahdistavaa. Vastaus on kyllä ja ei.

Katsomme en tätä ei-vaihtoehtoa. Tämä tarkoittaa väreillä kuvattuna mustaa ja valkoista, ei muuta.

Apostolien isien kirjoituksissa sanotaan näin: "On olemassa kaksi tietä. Toinen on elämän tie ja toinen on kuoleman tie. Näistä kaksi erovat suuresti toisistaan. Elämän tie on tämä: ensimmäiseksi rakasta Jumalaa, joka on sinut luonut ja toiseksi rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Kuoleman tie on taas seuraavanlainen: se on paha ja täynnä kaikkea kirousta (Didache). Kahden tien kuva oli Jeesuksen kuulijoille tavattoman tuttu, niin kuin se on meillekin, sillä tällä tutulla kuvalla on pitkä historia.

Jumala puhui jo ennen Vapahtajan syntymää kansalleen näin: "Minä annan tiedän nyt valita siunauksen tai kirouksen. Siunauksen saatte, jos tottelette Herran, Jumalanne, käskyjä, jotka minä nyt teille ilmoitan, mutta kirouksen, jos ette tottele hänen käskyjään, vaan poik-

keatte siltä tieltä, jota minä kesken teidän kulkea, ja antaudutte palvelemaan vieraita jumalia, joita ette ole ennen tunteeneet" (5 Ms 11, 26-28).

Evankeliumissa huomio kiinnittyy vielä sanaparilin monet - harvat. Jeesukselta kysyttiin kerran: "Herra, onko niin, että vain harvat pelastuvat?" (Lk 13,23). Silloin Jeesus käski kysyjää kääntämään katseen itseensä ja kilvoittelemaan päästäkseen sisälle Jumalan valtakuntaan. Vaikka portti on ahdas, se on kuitenkin aukki. Ja vaikka tie on kaita, sitä pitkin on kuitenkin mahdollista kulkea. Tietä voi pudota, mutta sille palaaminen on aina mahdollista.

Tämän raamatun kuvan edessä omien ratkaisujen varassa eläminen ja ihmisen oma yrittäminen pelkästään johtaisi meidät harhaan. Ihmisen vapaus ratkaista on rajallinen. Usko on Jumalan lahja ja Sinä olet vastaanottajan roolissa. Evankeliumin sana, jonka tunnistaa siitä että se vain lahjoittaa eikä vaadi, herättää meidät ja lahjoittaa pelastuksen ilman ehtoja. Tämä vaati perustakseen Jumalan Pojan sovituksen ristillä ja ylösnousemuksen sitten uutena aamuna. Tämä ei ole jotain sinne päin tai niin kuin haaleaa vettä. Tämän lujuuksia ja ehdottomuus rakentuu sellaiselle perustalle, että se murtaa myös kuoleman portit. Sinä saat uskoa kaikki syntisi anteeksi Jeesuksen pyhän ristin ja voitollisen ylösnousemisen perusteella. Vapauttava evankeliumin sana saattaa elämän tielle lahjaksi ja ilman omaa ansiotamme.

Maikka Virtanen, tekstin lukija kirkossa.

Pentti Inkinen, tekstin lukija kirkossa.

Kirkkoherra Esko Mattila toimitti liturgian. Kirkon ja juhlatalon kauniit kukka-asetelmat oli sironut ja lahjoittanut Varpu Suontaka-Lahtinen.

Vili Äijö ja Miikka Kauppinen osallistuivat kolehdin kantoon lauantaina ja sunnuntaina. Muut kolehdin kantajat olivat Kalevi Soikkeli, Kalevi Hämäläinen, Pentti Lappalainen, Juha Kuivalainen, Aku ja Juho Äijö.

Varpu Pöyry, Toini Pelkonen, Irmeli Aumo ja Tuula Pelkonen osallistuivat myös jumalanpalvelukseen.

Virtain, Ähtärin, Alavuden ja Töysän sanomat 6. 9. 1940

Pyhjärveläisten lastenkodissa Rantatöysän rukoushuoneella

Vpl. Pyhjärven lastenkoti on aikaisemmin ollut Rinteen kansakoulu. Kun nyt kansakoulu tarvitaan varsinaisiin tarkoituksiinsa, oli pakko siirtää lastenkoti muualle. Kun alun 40 lasta täytyi saada jonnekin katon alle, ei auttanut muu kuin pyytää Rantatöysän rukoushuoneen lasten sijoituspaikaksi.

Tämä on nyt jo neljäs sijoituspaikka siitä lähtien kun sodan vuoksi oli lähdeittävä omasta kodista. Ensin Sairalan kansanopistolla, sitten Mahhoisissa Toivolassa, sen jälkeen Rinteen koululla ja nyt rukoushuoneella.

Arvatkain on helppo, että rukoushuoneeksi tarkoitettu rakennus on vailla monia tarvikkeita, jot-

ka ovat tuiki tarpeellisia, kun on ruvettava hoitamaan lapsia, joista toistakymmentä on 2-3 vuoden ikäisiä.

Kirjeenvaihtajamme pistäytyi rukoushuoneessa katsomassa, miten elämä uudessa kodissa lähteä huristamaan.

Matkamme kävi loppukesäisten vaimiointien ohji. Me tarjosivat kypsyneen hedelmän. Vaivannäkö, jonka peltomies kevään valoisina päivinä oli niihin uhrannut, on muuttunut sadoksi.

Perillä, kun kulkuneuvomme pysähtyi portaitten eteen, toivotti ystäväillinen johtajat meidät tervetulleiksi. Ympärillemme kokoontui parvi kodin hoidokkeja. Oli siinä

isoa, oli pientä, oli tummatukkaisia, oli pellavapäitä. Moni ihmettelevä silmäpari suuntautui meihin kuin kysyen: "Mitäpä läksitte?"

Katselemme lapsia. Näiltä puuttuu paljon siitä, mikä tekee lapsuuden päivät onnen kultaiseksi ajaksi. Ei ole heillä omaa rakasta äitiä, joka ottaa pienokaisen syliinsä ja painaa hellien rintansa vastaan. Ei ole omaa isää, joka nostaa lapsosen polvelle ja jonka turvissa löytää turvapaikan. Monen isä tai äiti lepää kaukana asukkaatomaksi jääneen maan keskellä, kalmistossa, jonka kiviäidän hiiltyneet rauniot ovat muistona elämästä ja onnesta, joka ennen niillä seuduilla vallitsi. Siellä kaukana lepäävät omaiset.

Täällä lapset vieraitten hoivassa.

Lastenkodissa koetetaan korvata sitä, minkä oikea koti voisi antaa. Murto-osahan se tosin siitä on, mutta pienethän ovat mahdollisuudetkin.

"Osaatteko te lapset laulaa?" kysymme. "Osataan." "Laulakaapa jotain."

Vienot lapsenäännet kaiuttavat:

*Vaikk' olen
pieni heikkokin,
En pelkää kuitenkaan,
Kun taivaan Isä rakkahin
On lähettänyt enkelin
Minua suojaamaan.*

Aivan oikein. Taivaan Isä on ai-

noa, joka suojaa teitä. Varmasti hän on lähettävä enkelinsä tännekin teitä tervehtimään. Enkelipalveluksia voi suorittaa ihminenkin. Tämä tapahtuu silloin kun tekoja ohjaa ylhyhinen isä rakkautta.

Suuri lasten sadonantaja sanoi: Katso-kaa etette halveksi yhtäkään näistä pienistä. (Matt. 16:10)

Hänen tahtonsa on, että siunavat kädet tänäkin päivänä lepäävät myös orpolapsien yllä. Se, mitä tehdään näitten hyväksi, on kallista tulevaisuuden kylyvää. Sillä on arvua-mattoman siiri merkitys. Kun on kulunut parisen vuosikymmentä aloitellaan sadonkorjuuta siitä kylyvyydestä, mitä nykypäivänä tehdään lasten hyväksi.

Pyhäjärveläisiä Minnesotassa

1900-luvun valtava siirtolaisliike vei mukaansa ensin ruotsalaiset ja norjalaiset. Vuonna 1864 mukaan suureen länteen joutuivat myös suomalaiset.

Tähän aikaan Quincy kaivosyhtiö hankki Norjan kuparikaivoksilta ammattitaitoista työvoimaa kaivoksiinsa kuululle Kuparisaa-relle Michiganin valtioon. Ilmeellinen uusi maailma, vapaus ja hyvinvointi houkutteli myös suomalaisia mukaan. Vuosina 1864-73 oli Suomesta jo yli 10 000 muuttajaa ja sitä voidaan pitää suomalaisen siirtokansan perustana.

Tämä siirtolaisjoukko lähti maaseudun kovista oloista etsimään parempia elinoloja. Jo 1865 siirtyivät ensimmäiset suomalaiset Kuparisaa- ja Chicagon kautta Minnesotaan. Minnesotan suomalaisten korpian raivaus alkoi ja New York Times kirjoitti aikanaan: "Hiiltyneiden kantojen mailla suomalaiset synnyttävät paratiisia." Korpi voitettiin ja valloitettiin. Siitä syntyikin lentävä lause "Minnesotan korvet eivät tottele muuta kuin suomen kieltä". Alkuaikojen vaikeudet tunsivat vain ne miehet ja heidän urheat naisensa, jotka raivasivat maansa tietämättä korvessa kymmenien mailien päässä muusta asutuksesta. Aikanaan Minnesotan suomalaisten keskuuteen siirtyi eri alojen ammattilaisia Suomesta. Varsinkin Pohjanmaa ja Kainuu oli huomattavaa muuttoluuetta. Joukkoon mahtui myös paljon karjalaisia.

Minnesotan suomalaisista kertovassa kirjassa vuodelta 1953 on mainittu kaksi Vpl Pyhäjärveltä lähtenyt John Vainio ja Henry Jokela.

John Vainio

Synt. 19. 9. 1884 Pyhäjärvelä (Viipurin läänissä). Vanhemmat Heikki Kaasalainen ja Helena Luukkanen. John Vainion isänpuoleinen suku oli kertoman mukaan asunut vuositasoin Pyhäjärven Konnitsan kylässä Kiimajärven rannalla olevassa vanhassa karjalaisessa suurtilassa.

John Kaasalaisen eli Vainion, minkä nimen hän myöhemmin omaksui, miehiä paloi suureen maailmaan, ja niin hän lähti v. 1906 Amerikkaan ja tuli suoraan Minnesotan valtioon. Täällä hän meni kaivostöihin Nashaukin kaupunkiin kaupunkiin ja sai 10 tunnin työpäivältä kaksi dollaria. Asunto ja täyshoito maksoivat siihen aikaan 15 dollaria kuukaudessa, ja nuori siirtolainen alkoi saada palkoistaan hieman säästöjä kokoon. Oltuaan kaivostöissä kolme vuotta Vainio lähti Swan Riverille Minnesotaan, osti metsiä ja alkoi myydä puutavaraa. Hän oli ilmeisesti synnyttänyt liikemies, yritys- ja säästäväinen, ja niinpä kehittyi hänen "metsänrunnauksensa" nopeasti, joten hänellä jo vuoden päästä oli noin 30 miestä työssä. Tietomääränsä kartuttaakseen Vainio opiskeli englantia, kirjankäyttöä ym. Suomalaisessa Työväenopistossa Du-

Juho Heikinpoika Kaasalaisen perhekuva. Juho oli kauppias Tuomas Kaasalaisen veli ja muutti nuorena miehenä rapakon taakse. Valokuva: Yrjö Kaasalainen.

luthissa kevätlukukauden 1912. Koti-ikävä kuitenkin painoi, kuten se on painanut kaikkia siirtolaisia, ja Vainio lähti huhtikuussa 1912 takaisin Pyhäjärvelle. Hän osti talon Viipurista ja yritteli olla mukana liike-elämässä, mutta Amerikka veti jälleen puoleensa, ja kesällä 1913 Vainio palasi Minnesotaan, kävi parturikoulun ja perusti parturiliikkeen Duluthiin. Lisäksi hän perusti saunaliikkeen. 1920-luvulla Vainio yhdessä liikemies Antti Markkasen, arkkitehti Verner Lignellin ja Mr. Isak Johnsonin kanssa perusti Duluth Steam Bath Co-nimisen toiminnan ja rakennutti sen laskuun suuren, uudenikäisen saunailaitoksen Duluthin toiselle kadulle päin. Yrityksessä oli Vainiolla alunperin osake.enemmistö ja myöhemmin hän hankki itselleen koko liikkeen osakannan. V. 1927 Vainio rakennutti Antti Markkasen kanssa suuren saunailaitoksen ja vuokratalon Detroitiin, Mich., ja hoiti sitä aina vuoteen 1937, jolloin liike myytiin.

Mutta näiden toimien ohella Vainio oli hankkinut itselleen useita hotelleja Duluthissa, jossa hän omisti joko samanaikaisesti tai eri aikoina mm. Astoria, Maryland, Liberty ja Sixth Avenue hotellit. Syksyllä 1945 Vainio varmaankin ajatteli saaneensa kokoon tarpeeksi rahaa myydessään osan yritystään ja lähti Kaliforniaan. Toimintatarkoitetun miehen aika ei kuitenkaan kulunut joutilaisuudessa. V. 1946 hän palasi Duluthiin, osti Urpo Kydöltä Saratoganimisen hotellin ja ravintolan, jotka hän kunnosti perinpohjin ja hoitaa niitä edelleenkin saunailaitok-

sensa ohella.

Vainio kuuluu Kalevan van Ritarien Vuoksen Majaan ja evluterilaiseen kirkkoon. Hänet tunnetaan rehellisenä ja oikeamielisenä liikemiehenä.

Vainio meni avioliittoon 18. 4. 1916 Duluthissa neiti Selina Eskelisen kanssa. Tästä avioliitosta ovat syntyneet tyttäret Bernice (kuollut) ja Miriam May, viimeksi mainittu nyt Mrs. Peterson. Mrs. Vainio on ollut mukana Kalevan Naisten tehtävissä, mutta enimmäkseen on hänen aikansa kulunut kodin ja lasten hoidossa.

Henry Jokela

Syntyi Pyhäjärven pitäjän (Viipurin lääninä) Montruan kylässä.

Vanhemmat Heikki Simonpoika Kaasalainen ja Helga Kukko. Heikki Kaasalaisen eli Jokelan - viimeksi mainittu sukunimen hän omaksui Amerikkaan - isä oli ammatiltaan seppä, mutta ansaitsi niin paljon, että osti suuren Jokelan maatilan Pyhäjärveltä. Kun Heikki kävi kansakoulua, tahtoi isä panna hyväpöisen poikansa oppikouluun ja kouluttaa hänet papiksi.

Mutta Heikki ei sitä halunnut, vaan meni maalarinoppiin. Kotinurkat alkoivat kuitenkin tuntua nuoresta Heikistä ahtaalta ja helmikuussa v. 1909 hän lähti Amerikkaan, oli Hancockissa 8 kuukautta ja tuli sitten Elyyn, Minn. - Henry Jokela kuuluu täten myös Elyn suomalaisiin, varsinkin kun hänen parempi puoliskonsa on sieltä kotoisin. Hän käykin Elyssä miltei joka vuosi.

Jokela on alallaan huomattava ammattimies. Hänellä on ollut suuria maa-

lausurakoita varsinkin Detroitissa. Niinpä hän on uudelleen maallanut ja korjennut Detroitin suuren Vapaamuurarien temppelin. Useita suuria liikehuoneistoja, tehtaia ja asuntotaloja on ollut hänen "työmaanaan".

Jokelan töissä on joskus ollut jopa 80 miestä. Hän on myös itse rakennuttanut taloja ja myynyt sitten niitä edelleen. Hän on kerta kaikkiaan ollut työn ja toimen mies, joka on hyvin menestynyt alallaan ja joka on saavuttanut työnantajensa täyden tunnustuksen. Nykyään Jokela elelee kerätyillä pääomillaan ja viettää talvet vaimonsa kanssa tavallisesti Floridassa, jonne näiden rivien kirjoittajankin onnistui päästä hänen autossaan Detroitista 1950. Se onkin ikuisesti mielessä oleva retki kalamatkoineen Meksikonlahdelle ja appelsiiniostoihin.

Jokela on kuulunut Vapaamuurareihin vuodesta 1923 ja saavuttanut seuras- sa korkeita asteita. Kun hän on solakka ja ryhdikäs mies, hänet on valittu Detroitin Vapaamuurarien paraatimarsijoukkueeseen, johon vain harvat pääsevät. Jokela on myös ollut Detroitissa Suomalais-Amerikkalaisen Klubin perustajia jäseniä ja saman seuran puheenjohtajana kaksi eri kertaa. Hän ja hänen vaimonsa kuuluvat myös Detroitin Bethelem-nimiseen ev.-luterilaiseen suomalaiseen seurakuntaan. Jokela oli sen perustajia jäseniä ja kirkon rakennustoimikunnan puheenjohtaja, minkä lisäksi hän suunnitteli kirkon rakentamisen rahoituksen. Talvisodan aikana Jokela keräsi Suomelle yli 1 000 dollaria, joista Detroitin vapaamuurarit lahjoittivat suurimman osan. Jokelat ovat lähettäneet Suomeen suuren määrän lahjapaketteja suomalaisille ja muillekin.

Henry Jokela vihittiin Elyssä, Minn., elokuun 25. p:nä 1917 avioliittoon opettajatar Mammie Elisabeth Johnsonin kanssa, joka on syntynyt Elyssä 24. 4. 1894. Hänen isänsä oli Jacob Johnson (Honkala) ja äiti Maria Gustava Turula, molemmat kotoisin Oulaisten Piipsijärveltä. Viime sodan aikana Mrs. Jokela oli kolmen vuoden ajan piirustajana General Motors Co:ssa Detroitissa ja hän on hoitanut miehensä useinkin varsin laajaa kirjankäyttöä ja liikekirjeenvaihtoa.

Jokelain avioliitosta ovat syntyneet pojat Russel Henry, joka useerikoulun käyttäen joutui viime sodassa USA:n sotilashallinnon palvelukseen Puerto Ricoon yli kolmeksi vuodeksi ja sai eron palveluksesta kapteenina, sekä John Milton, joka joutui armeijaan v. 1942 ja komennettiin insinöörikouluun. Sen jälkeen hän sai komennuksen Eurooppaan ja palveli insinöörijoukoissa Ranskassa ja Saksassa. Molemmat pojat ovat naimisissa.

Teksti on osin lyhennetty E. A. Aaltion kirjasta Minnesotan Suomalaisia vuodelta 1953.

- P.P.

Merkkipäiviä

Aulis Airo (ent. Naskali) täyttää 80-vuotta 23.8.2005. Hän on syntynyt Sakkolan Haitemaassa, mutta vietti

kouluvuodet (parhaat vuotensa) Pyhäjärven Noitermaassa. Sodan jälkeen hän muutti välittömästi Suomenlinnaan ja kokeiltuaan kaupunkilaiselämää eri puolilla etelä-Helsinkiä, hän vuonna 1980 muutti takaisin juurilleen Suomenlinnaan. Hän on mm. Vpl. Pyhäjärvi-seuran perustajajäsen ja sen aktiivinen toimija vuosikymmeniä.

Nykyisin hän viettää hyvin ansaittua eläkepäiviä puolisensa kanssa Suomenlinnan jukevien muurien suojassa.

Aarne Päiväläinen täytti 90 vuotta 16.7.2005 Äetsäsä.

Valmistuneita

Anna-Lotta Hyvärinen on valmistunut 21.3.2005 oikeustieteen maisteriksi Turun yliopistosta. Hän on kotoisin Hämeenlinnasta. Vanhemmat ovat Eija os. Rouvinen ja Hannu Hyvärinen ja isovanhemmat Leino ja Elma Rouvinen Huittista (Sa-

litsanranta)

Lauri Impiö on suorittanut ylioppilastutkinnon lauttakylän lukiossa 4.6. 2005. Vanhemmat Marja Impiö os. Rouvinen ja Ville Impiö. Isovanhemmat Leino ja Elma Rouvinen Huittisista. (Salitsanranta)

Kankaanpäässä vietetyille Vapaussoturiin perinneliiton kesäpäiville 12.6.2005 kutsuttiin seppelipartioon Karjalajäiden vainajien muistomerkille Onni Parviainen, Pyhäjärven minniä Terttu Patrakka (oikealla) sekä Laura Orhanen (vasemmalla) Pyhäjärveltä. Koimme tehtävän suurena kunnianosoituksena.

Timo Köntti lauloi juhlamessun alkajaisiksi Pyhäaamun rauhaa. Hän toimi myös yhtenä mieskuoron solistina.

Pyhäjärvi-juhlat

Muistojen ilta

Ikaalisten kirkkokuoro johtajanaan Joel Äfelt.

Lauantain juhlat aloitettiin Ikaalisten kirkossa pidetyllä muistojen illalla, jonka aloitti rovasti Timo Paattiniemen lämmin henkinen seurakunnan tervehdys. Salme Rintala esitteli entisen Pyhäjärven seurakunnan kirkollisen esineistön ja sen nykyiset sijoituspaikkakunnat. Terttu Luukkarila esitti lausuntaa. Tilaisuuden kohokohdaksi muodostui Joel Äfeltin johtaman Ikaalisten kirkkokuoron ja Kari Tammissen johtaman Ikaalisten Viulupelimannien yhteisesti esittämä Konsta Jylhä musiikki. Juhlalyleisö sai kuulla ensimmäisessä jaksossa Konsta Jylhän säveltämän ja Markku Vuoren sovittaman "Pyhäamu Herran temppelissä" ja Konsta Jylhän säveltämän ja Seppo Nurmisen sovittaman raamattupiirissä sanoitetun "Taivaallinen Kuningat kutsuu".

Rovasti Leo Paukkusen puheen ja yhteisesti laulettu virren jälkeen kuultiin toisessa jaksossa lisää Konsta Jylhän sävellyksiä jotka Seppo Nurminen oli sovittanut. Kuoro ja soitinyhtye esittivät "Uutta virttä nyt laulaa Ps 40:4" ja "Kiitos ja ylistys Herralle san. Rebecca Jylhä". Tilaisuuden juontajana toimi Raija Holma.

Raija Holma.

Ikaalisten viulupelimannit johtajanaan Kari Tamminen.

Rovasti Timo Paattiniemi.

Terttu Luukkarila.

Iltamissa kuultiin vernitsalaisen Esko Pitkäsen

Katkelmia evakkotarinnasta:

Laatokka Karjalan meri, sinisenä hohtava kuin safiiri kesä-auringossa, hurja kuohuisaan myrskyn m"Hei lita heiluta persiittäis, tää on jatsii", yllertäessä ja talven tuiskuissa. Äiti Laatokka, joka hellästi rakasti ja ruokki lapsiaan, mutta myöskin kuritti ja vaati uhrinkin joskus.

Pyhäjärven pitäjän 44 kylästä, Wernitsan kylä, Laatokan kainalossa, sen rehevät kukkaniityt, tervaleppä-metsiköt, kultahiekkainen ranta, talot kunnallaan ja kylätie, talosta taloon, kylästä kylään. Laatokan maininkien huokailu korvissa, ken siellä syntyi ja eli, kappaa sinne aina. Majaharju ja Piskasenmäki. Piironen ja Mennunmäen keinut, joissa pyhäilmaisina käytiin keinumassa joulukolla. Mukkelin ja Javenitsan rannoissa leikittiin, uitiin, rakennettiin, hiekkalainnoja ja tietyt ongittiinkin. "Leikittiin" numeroleikkiä, nimen vaihtoa ja tikun vaihtoa". "Sit oli joululeikki" joulun aikaan. (Muisteli Amalia Tukiainen).

Wernitsalla oli oma kansakoulu, koululla asuivat

opettajat Ilmari Kouvo perheeseen sekä opettaja Kerttu Puustinen. Kylässä oli 66 asuttua taloa. Kuroset, Tukaiset, Soikkelit, Musakat, Lappalaiset, Anttoset, kalastaja Paason Augustin talo oli Pärssiset, Pitkäset Törrösen Annan mökki, kyläläisten vaaturina tunnettu. Tenkasat, Kiurut, Ketun Riikan mökki, oli Kaasalaiset. Taljat, Tihveräiset. Humalat, Kuivalaiset ja Inkiset, Themannit ja Dahliit, Luukkarilat, Äijöt, Hutrit, Vesikot, Kiurut, Nolot, Hiiret ja Ukkoset. Javanaiset, Kymäläiset, Tihveräiset ja Stopit

Kaikkia taloja ei tässä tullut varmaan mainittua, mutta kylässä oli asukkaita paljon ja elettiin sen aikaisissa elämän tavoissa, viljeltiin maata, kasvatettiin karjaa, kalastettiin, tehtiin käsityötä, hoidettiin pihvoja ja puutarhassa kasvoivat vihannekset, marjat ja hedelmät. Laatokka huokui kesälämpöään vielä syksyyn myöhäiseen eikä halla verratonta satoa, niinpä kurkut ja muut arat kasvitkin menestyivät hyvin. Sortanlahden Martat toimivat vilkkaasti pitäen kursseja ja muuta toimintaa yllä ja

näin kouluttivat naisväkeä taitavaan taloudenpitoon.

Vanhoista pöytäkirjoista voi lukea toiminnasta, ketä oli valittu mihinkin toimikuntaan, milloin oli vietetty juhlia tai tehty retkiä. Yhdistystoiminta oli hämmästyttävän samanlaista kuin nykyäänkin, vaikka puut-tuivatkin tietokoneet ja "kännykät". Pidettiin häitä ja ristiäisiä, vietiin "rotinointa" taloon jossa oli syntynyt uusi kyläläinen Vainajat saatettiin Pyhäkylään kirkkomaalle. Löytyi ammattihmisiä lähes kaikkeen tarvittavaan.

Runsauden pulassa, kertomusten ja muistelujen pohjalta on ollut vaikeaa valita, mitä tämä muistelu sisältää, jokainen kertomus ansaitsisi tulla mukaan otetuksi, mutta vaarana on että jutusta tulee aivan liian pitkä, siksi tässä on pikkujuttuja ja enin osa koostuu meidän Eskon, elämäntoverini muistelusta, joka lapsen silmin katsellen ja kokieksi eli lapsuutensa Wernitsalla ja evakossa päätyen Ikaalisiin Hangasjärvelle nuoruuskäynnillä...

ANNELI PITKÄNEN

Teatteriseurue Rundelli: Ritva Viitaniemi, Juha Lähteenmäki ja Eila Järvinen.

Näytelmän kirjoittaja Anneli Pitkänen.

Escon retki konevitsaan

Mie taisin ol siin viien kuuen vanha ko mie pääsin Konevitsas käymää isän ja mein vieraitten kans Vieraat taisiit ol jostai Viipurist tai Helsingist, en mie muista kummast hyö olliit.. Paaso Augustil ol iso moottorvene, se ku ol ammattikalastaja. Se läks meit sin viemää.

Kyl se luostari ol niin hieno paikka, siel ol nii hienot puutarhat ja hyvät siisit rakennukset. Mut se kirkko ol kaikist kommein kaikkes loistos-saa sisält se ol koristeltu kaikkil hienoil kuvil ja kankail kullankävyrii ja purppuraa ol

käytetty paljo. Ne kullatut kupolit hohtiit kauas Laatokkal. Sellaist loistoo ei pien poika olt ennen näht. Ain mie sen muistan Silloin ko myö mäntii nii ol oikei kauris ilma ja Laatokka ol melkei tyyn ja nii sinine niinko taivaskii.

Mut sit ku myö lähetti kotiipään sielt niin ilma olliik jo muuttunt myrskyseks. Siel Laatokal olliit ain kauhia isot laineet myrskylmal se ko on makia ves. Eihän siin muute mittää, olha se August totunt kaikenlaises ilmas ajamaa, mut siel ol mukun pari juopunutta ukkoo ja ne ko alkoit reuhata keskenää. Ne-

hä olliit vaaraks kaikil. Eihä siin auttant muu ko miehis ne teljetti sin kanne al kajuuttan. Sit siihe..

Jälleen Wernitsalla

Kotona rakennukset olivatkin säilyneet yllättävän vähillä vaurioilla, ainostaan navetan ikkunat olivat rikki. Isä Janne oliikin jo edeltä käsin ollut kunnostamassa paikkoja, mm tupaan oli tehty väliseinä ja siivokin oli karjalaisittain ilmaistuna "rokuton".

Venäläiset olivat viljelleet kaalia 2 ha alalla ja syötäviä

Ikaalisissa 16.–17.7.

Tervetuloa Ikaalisten päiväjuhlaan

Arvoisa rouva kansanedustaja, kunnioitetut kutsuvieraat, rakkaat pyhäjärveläiset, koko juhlaväki, toivotan Teidät tervetulleeksi tähän tilaisuuteen. Miksi sanon ainoastaan pyhäjärveläisille: rakkaat? Viettäessämme edellisen kerran eli vuonna 1995 täällä vastaavia juhlia he ottivat minut, naapuripitäjän Räisälän pojan, ottopojakseen kiitokseksi siitä, että otin päävastuun silloisten juhlien järjestelyissä. Kyllä ottopojan kuuluu osoittaa kiitollisuutta ja rakkautta saamastaan noin suuresta arvonannosta.

Tuon terveisiä Pyhäjärveltä. Vietin juhannuksen alla kolme kesäistä yötä Pyhäjärven rannalla. Siellä kasvatettiin muistavat, miten isoja järven ahvenet olivat. Se tiedetään kotikylässäni Myllypellossakin. Sellaisia ne ovat vieläkin. Tavatkin niillä ovat entiset. Kalamies ei etukäteen arvaa, kumpi tulee narattuksi mieskö vai ahven. Tulivat ne sentään heittokuvan perässä laiturin vierelle näyttämöön. Uuden piirtekin kalloissa havaitsin. Ison ahvenen tuijotellessa onkimiehen matoa tuli paikalle pienempi ahven. Isoveli saatteli pienemmän kauemmas ja palasi itse jatkaamaan tuijotustaan. Vaikka itsellekään ei kelpaa, ei toisellekaan anneta. Oliko kysymyksessä ihmisiltä oppittu käyttäytymismalli vai mahdollisesti opetustilanne.

Matkat kotiseudulle Karja-

Ikaalisten Karjala-seuran puheenjohtaja rehtori Pentti Inkinen.

laan jakava mielipiteet kahvia niin meidän karjalaisten kuin muidenkin suomalaisten keskuudessa. Olemme mielemmme rakenteelta erilaisia. Mukanamme oli pohjalainen mies, joka moneen kertaan toi ihastuksensa pitkiin, hirsirakentamiseen erittäin soveliaisiin Karjalan mäntyihin. Erään perunamaan reunassa hän nosteli isolla kourallaan multaa useita kertoja todeten, ettei sellaista multaa ole kuin Karjalassa. Mies oli jo viidettä kertaa Karjalan matkalla.

On karjalaisia, jotka haluavat säilyttää mielestään sotia edeltäneen ajan koti-

Päiväjuhlan juontaja Minna Rintala.

Kutsuvieraita päiväjuhlassa: vasemmalla päätösosanjoen esittäjä Salme Rintala, kaupungin tervehdyksen esittäjä Matti Äijö, varatuomari Antero Rytkölä, Ritva ja Yrjö S. Kaasalainen, kansanedustaja Irja Tulonen, Antero Pärssinen, Lea Jokinen, Erkki Pärssinen, Silja ja Juhani Forsberg ja Tuomo Nenonen.

seutunsa ja kieltäytyvät siksi kotiseutumatoista. Toisille taas on sisäänrakennettu synnyinseudun kaipuu. He haluavat palata sinne kerta toisensa jälkeen huolimatta, että uusien isäntien aikana kaikki entinen on pahasti rapistunut. Heistä on tärkeitä viedä lapsensa jopa lastensa lapset katsomaan, missä ovat heidän juurensa.

Oma ryhmänsä ovat venäläisiin varauksellisesti suhtautuvat ihmiset. Meidän ja venäläisten välillä on kulttuurieroja. Ei voida kuitenkaan syyttää Karjalan nykyisiä asukkaita siitä, että he asuvat meidän kodeissam-

Ikaalisten Nuorisoorkesteri INO johtajanaan Antti Nissilä.

elämäntarina

Ikaalisten mieslaulajat.

keriä löytyi lumen alta ihmisten ja karjan tarpeisiin. Myöskin viljaa oli ollut kasvavassa ruista ja suurijyvistä venäläistä vehnää. Suomalaiset sotilaat olivat koonneet sen suojaan ja talosta taloon kuljetettavalla puimakoneella viljat puitiin ja saatiin 400 kiloa vehnää ja 800 kiloa ruista. Niinpä päästiin taas elämisen alkuun.

Joulu saatiin viettää kotona vaikka sen valmisteluun ei tietenkään ollut rauhanalaisia mahdollisuuksia, mutta evakkoireissun jälkeen oli tietysti ihana olla kotona.

Hämmästyttävän nopeasti kylä saatiin jälleen toimi-

maan kaikkine tarpeellisine palveluineen. Koulu saatiin toimimaan helmikuun alkupuolella ja opettajaksi tuli Alina Luukka. Salitsanrannalla sijaitseva Pyhäjärven Osuuskaupan myymälä oli myöskin avattu ja ostokset käytiin tekemässä siellä.

Esko muisteli mitenkä venäläiset olivat koonneet kyläläisten huonekalut Pitkän pihaan, lieneekö ollut tarkoitus kuljettaa ne jonnekin muualle. Sieltä kyläläiset kävivät etsimässä omiaan. Vuoden -42 loppuun mennessä melkein kaikki Vernitsan kyläläiset olivat palanneet koteihinsa, siellä kun

talot olivat säilyneet polttamiselta.

Esko kertoo: "Mei isä oli silloin -42 keväällä saant hankittu sian porsaan. Jouluksika sit teurastettiin ja puolikas jouvuttii luovuttammaa kansanhuollol. Mie läksin viemää sitä possun puolikasthevosel sinne Salitsanrannan kauppa. Miehän tykkäsin ajella hevospel, samalla mie sit ajoin kauppa-asiatkii. No se myymälänhoitaja ol epäluulonen ja tiukkas miulta tarkkaa et onks se sika varmast teurastettu vai onks it-

Lasse Hämekoski.

sekseen kuollut. Siihe aikaa monet tekkii monenlaist vihlukii, ko piti niitä elintarvikkeita luovuttaa kansanhuollolle."

Takaisin Hangasjärvelle

Sota oli päättynyt raskaine rauhanehtoiheen. Oli selvää ettei Karjalaan enää milloinkaan päästäisi asumaan. Ikaalisista jo vuonna -41 saatu asutustila muodostuikin sitten lupolliseksi asuinpaikaksi.

Vuoden -45 toukokuussa sitten jätettiin Keski suomen "Männikkömetät ja rantojen raidat" Samoja teitä kulkien saavuttiin taas Hangasjärvelle ja Rajasaloon.

Ulla sisko oli jo oppinut pikkuisen puhumaankin ja nähdessään Rajasaloon pitkänomaisen rakennuksen jonka piipusta tuli savua, niin junakyydyillä matkustanut neitokainen osoitti kädellään rakennusta ja totesi että "nuna".

Peltoja alettiin heti raivata viljelyskuntoon ja saatiinpa jotain kylvettyäkin. Vuonna -41 kaadetuista hirsistä alettiin kiireellä rakentaa navetarakennusta. Toiseen päähän tehtiin väliaikaiset

asuinhuoneet ja vaikka karkista rakennusaineista oli huutava pula saatiin rakennus seuraavana vuonna valmiiksi ja päästiin asumaan omaan pihapiiriin.

Viljelemättömät pellot vaativat valtavasti työtä. Piti kuokkia ja raivata kantoja ja vesakoita. Suosta tehtiin lisää peltoa. Eipä ollut työstä puutetta. Tieyhteydet olivat huonot eikä autolla ajettavaa tietä ollut lähimaillaakaan.

Asuinrakennusta alettiin kuitenkin rakentaa uutterasti ja vuoden -48 joulukuuna päästiin muuttamaan uutuuttaan hohtaviin hirsisenäisiin huoneisiin. Rakennus oli todella mukava kaikkien evakkoasuntojen jälkeen. Sopeuduttiin elämään Ikaalilaisina vuosien vieressä Valkean ruusun paikkakunnalla.

Samanlaiset kokemukset raskaat evakkomatkat ja jälleerakennustyön tekivät ja kokivat muutkin evakkoon joutuneet. Nykyisin sen aikaiset kovalla työllä raivatut pellot ja rakennetut kodit ovat jääneet monella evakotilalla autoiksi tai ne ovat vapaa-ajan asuntoina. Vuodet ovat vierineet ja ajat muuttuneet.

Wernitsalta muuttanut,

me. Vihanpito ei missään tapauksessa kannata. Se rasittaa eniten omaa terveyttä, sekä henkistä, että fyysistä. Minun kokemuksen heistä on perin myönteinen. Heidän äärettömän ystävällisyytensä vuoksi minulta katosivat vuosikymmeniä vaivanneet sodan aiheuttamat painajaisuudet heti ensimmäisen käyntini jälkeen.

Kun haluamme esittää oman kantamme lähimmäistemme Karjala-matkoista, muistakaamme ru-noilijan sanat: Oi ihmiset toistanne suvaitkaa...

Tervetuloa ottamaan avoimin sydämin vastaan ohjelmansuorittajiemme anti!

Pyhäjärvi-juhlat Ikaalisissa 16.–17.7.

Hyvät heimoveljet ja sisaret, arvoisat juhlavieraat!

Minulle on suuri kunnia saada pitää juhlapuhe tässä juhlassa. Karjalaisuus on minulla syvällä sydämessä, ja miellyttävämpää tilaisuutta esiintyä en voisi kuvitella, kuin oman heimon juhla. Olen saanut monia mahdollisuuksia puhua karjalaisille illoissa ja liikuttavissa juhlissa. On hienoa kerta toisensa jälkeen todeta se, miten ihailtavan aktiivisesti meidän Karjala- ja pitäjäseurat toimivat. Tämä ei tosin hämmästyttä, sillä karjalaisethan tunnetaan voimakkaasta yhteisöllisyydestään. Yhteiskuuluvuuden tunne ja heimomme jäsenistä välittämisen, ja näiden tunteiden ilmaisu kulttuurin keinoin, on aina ollut karjalaisille leimallista. Karjalaisissa juhlissa on tunteet pinnassa, enkä itsekin pysty laulamaan Karjalaisen laulua kuivin silmin.

Minulle on erityisen suuri ilo ja kunnia olla mukana tässä juhlassa kunnioittamassa Pyhäjärven karjalaisen aktiivista ja mittavaa toimintaa. Olen itse syntynyt vuoden 1943 loppiaisen pakkasilla Lumivaarassa. Vanhempani viljelijät tilaansa Kalksalon kylässä Laatokan rannassa, jonne Valamo näkyi kirkaalla säällä. Olin pieni tyttö, kun vanhempani toistamiseen joutuivat jättämään kotinsa ja lähtemään evakoina. Edesmennyt isäni on sanonut: "Karjalaiset ovat lunastaneet Suomen itsenäisyyden kahteen kertaan." Hän kertoi meille lapsille mitä itsenäisyys on juuri meille karjalaisille merkinnyt. Oman synnyinseudun luovuttaminen on vapautemme hinta meille. Synnyinseutujemme muistojen riistämisen meiltä ei ole kuitenkaan onnistunut. Ne ovat syvällä sydämissämme, murteessamme, kulttuurissamme ja tavoissamme suhtautua elämään. Karjalaisuus elää ja voi hyvin vielä 2000-luvulla.

Pyhäjärven pitäjän historia on mielenkiintoinen ja erityisen koskettava teille, hyvät pyhäjärveläiset. Karjalan kannaksella, Laatokan rannalla, tarkemmin Käksälmen kaupungin eteläpuolella sijaitisi 44 kylän Pyhäjärven pitäjää. Ikivanhalla karjalaisella asumusalueella syntyi vanha ja moninainen kulttuuri. Pitäjän keskellä ollut järvi oli hevosenkengän muotoinen ja uskottavahan se on, että sieltä lähtevää onnea teillä on ollut elämänsänsä mukana. Koulua käytiin Käksälmen yhteiskoulussa ja Räisälässä kansanopistossa. Vaatimattomuuteen ei ole ollut tarvetta, sillä painitteleihin ei tunnut löytyvän kunnon vastusta koko Kannaksella Pyhäjärven Katiulle. Vankassa ja vakavaraisessa maatalouspitäjässä oli käsityöläisiä omasta takaa, ja meille karjalaisillehän käsityökulttuuri on hyvin ominaista. Molkki taikka räpäys olivat Pyhäjärven tärkeintä kalaa, joten ei vaimaakaan moni teistä vanhemmista ole muikkuroal-

Kansanedustaja Irja Tulosta oli vastaanottamassa Pyhäjärvisäätöön hallituksen puheenjohtaja Yrjö S. Kaasalainen ja juhlatuomion puheenjohtaja Lea Jokinen.

Päiväjuhlan yleisöä.

ta välttynyt. Ja miksi olisi-kaan välttynyt.

Pyhäjärvi oli vauras pitäjä ja siellä asui rauhaa rakastava kansa. Rauhan katkaisi talvisodan syyttyminen ja välirauhassa menetimme kotimme. Jatkosota salli osalle pyhäjärveläisistäkin paluun takaisin kotiseuduille, vaikka vastassa saattoi olla vain sodan runtelemat rauniot kotitalosta. Tämä kotiseudulla vietetty aika oli korvaamattoman arvokasta. Silloin monet saivat vielä omin silmin nähdä kuinka "Karjalan kunnailta lehtii puu". Kuten minunkin perheeni, myös Pyhäjärven karjalaiset joutuivat jättämään kahdesti.

Nämä vanhat asiat ovatkin monelle tuttuja, mutta niille, jotka eivät itse ole lähemmin Karjalan historiaan tutustuneet, nämä asiat ovat erityisen kiinnostavia ja tuovat aivan uusia ulottuvuuksia Suomen historiaan. Siksi olisikin hienoa, jos jokaiselle suomalaiselle, erityisesti nuorille, tarjoutuisi mahdollisuus tutustua Karjalan perintöön ja karjalaisuuteen. Viime kädessä kyse on siitä, että oppii tuntemaan omat juurensa. Karjalan kielen säilyminen on tärkeää ja murrettamme pitää vaalia. Eduskunta myönsi ehdotuksestani rahaa tähän työhön.

Karjala herättää meissä paljon nostalgisia tunteita.

Useimmat suomalaiset ovat hyvin isänmaallisia suhteessa Karjalaan. Muistoissa rahan yli Suomeen mukana tuotti Karjala näyttävä romanttisen ja kauniina, niin kuin mielestäni pitääkin. Todellisuus ja arki rajan takana on kuitenkin paljolti toisenlainen: Paljon kaunista, ihaana ja villiä luontoa, mutta valitettavasti myös surullista laiminlyöntiä ja rappeutuneisuutta.

Karjalainen kulttuuri- ja ruokaperinne elää nyky-Suomessa, ja on ollut ilo huomata, että niin moni nuori on siitä aidosti kiinnostunut. Tämän kulttuuriperinteen taakse kurkistaminen on tärkeää ja kiinnostavaa erityisesti nuoremmille sukupolville. Nykysukupolville ei Karjalan luovuttamisen kova hinta enää ole niin itsestään selvää. Suomen pinta-alastahan menetettiin yli kymmenen prosenttia ja sadat tuhannet ihmiset joutuivat jättämään kotinsa. Uskon, että uusia sukupolvia kiinnostaa tämä tieto. Suomalaiset nuoret ovat isänmaallisia, maanpuolustus- ja arvostavat sotien aikaisten sukupolvien tekemiä uhrauksia.

Karjalan tasavallan tulevaisuuteen vaikuttaa paljolti se, mihin suuntaan Venäjä kehittyy. Venäjällä on käynnissä muutos, jonka loppu-

tulosta on vaikea ennustaa. EU:n 10 uuden jäsenen myötä Suomen ja Venäjän raja ei ole enää ainoa EU:n ja Venäjän välinen raja, vaikka Suomella onkin erityinen suhde Venäjään. Presidentti Vladimir Putin on pannut alulle vahvan länsisuuntauksen, joka näkyy esim. Venäjän tiivistyneenä yhteistyönä Yhdysvaltojen ja Naton kanssa. Toisaalta maan sisäinen kehitys, sensuuri ja ihmisoikeuksien raju loukkaminen eivät vie Venäjää kohti länttä, vaikka Venäjä sinne haluaisikin kuulua. Jo meille rakkaassa Viipurissa tämän näkee! Kansainvälistäkin huomiota ovat saaneet katulasten määrä ja heikko asema sekä järjestäytyneet rikollisuus, jota kaduilla kohtaa.

Merkittävää on kuitenkin se, että valtiollisten rajojen luonne Euroopassa on muuttunut. Rajat eivät enää eristä valtioita toisistaan ylipääsemättömällä tavalla, vaan yhdistyneessä Euroopassa rajat ovat avoimia. Schengenin-sopimus on ollut merkittävä askel kohti entistä avoimempia rajoja Euroopassa. Ihmiset voivat liikkua vapaasti maasta toiseen, hakea työpaikkoja, ostaa maata ja asuntoja, perustaa yrityksiä. Toimiva taloudellinen integraatio ja kansainvälinen vapaakauppa ovatkin maailmanrauhaa ja vakautta edistäviä tekijöitä. Tämä näkökulma sopii ainakin jollain tasolla myös Karjala-kysymykseen. Uskon, että taloudellisen yhteistyön avulla luodaan tiiviimmät suhteet valtioiden välille, ja edistetään maanosan vakautta ja turvallisuutta. Siksi on tärkeää olla mukana kehittämässä Venäjää, yhdessä Venäjän kanssa. EU antaa meille arvokasta tukea tässä yhteistyössä.

Suomen Karjala on jäänyt ikään kuin heitteille. Olemme vierailleet Karjalassa esimmässä sukulaisten hautoja, ja järkytys on ollut suuri. Olemme kunnostaneet niitä ja jälleen palatessamme hautoja on kohdeltu huonosti. Suomen valtion ja Venäjän välillä on päästy sopimukseen hautarauhan noudattamisesta. On erikoista, ettei sopimuksen toimeenpanossa ole onnistuttu. Jotkut sanovat jopa, että Venäjä uhkaa humanitaarinen katastrofi. Karjalaiset tuntevat velvollisuutta huolehtia menetyistä kotiseudusta. Monien vapaaehtoishankkeiden ohella Suomen valtion lähialuestrategian avulla halutaan vahvistaa terveen valtion perustaa: demokraatiakehitystä, oikeusvaltioperiaatetta, kansalaisyhteiskuntaa, markkinataloutta ja toimivaa hallintoa. Tärkeänä painopisteenä Suomelle on myös EU:n Pohjoisen ulottuvuuden ohjelman tukeminen sekä toisaalta Itämeri-yhteistyö. Luovutettu Karjala osa Pohjoisen ulottuvuuden aluetta, ja sen kehitys olisi kytkettävä tämän ulottuvuuden tarjoamiin mahdollisuuksien yh-

distämiseen ja pitkäjänteiseen hyödyntämiseen. Näissä kaikissa kansainvälisissä kehitystoimissa Venäjällä on merkittävä rooli, vaikka tuntu, että rahanaapurimme on enemmän kiinnostunut taloudellisesta tuesta, kuin rakenteiden kehittämisestä.

Nyt, kun Venäjä alkaa lähentyä Eurooppaan, on pidettävä huoli siitä, että taloudellinen yhteistyö Suomen ja Venäjän välillä kohdennetaan järjestelmällisesti myös Karjalaan. Suomen itärajan tuntumassa eläville ihmisille tarjoutuisi uusia taloudellisia mahdollisuuksia ja Karjalaan voitaisiin luoda uusia palveluja, joita taas esim. Venäjän ulkomaankaupan keskuksiksi kehittyvä Pietari voisi hyödyntää. Venäjän läheisyys näkyy kouluissa kielivalinnoissa ja toisaalta kaupankäynnin suuntautumisessa rajan taakse. On ennustettu, että Venäjän markkinat ovat yksi kasvavimmista maailmassa. Merkittävää on kuitenkin maan korkea korruptioaste, mikä on aiheuttanut suomalaisille yrityksiä vaikeuksia. Toisaalta se hidastaa Venäjän talouskasvua. Kulttuuri on sellainen, että pikavoittoja etsitään välittämättä laisäännöstä eikä venäläisistä yrittäjistä suuri osa halua maksaa veroja.

Suomen on oltava jatkosakin aktiivinen toimija Euroopan Venäjä-strategiassa ja myös kahdenvälisten suhteiden ylläpitäminen on tärkeää. Näin voimme sekä edistää turvallisuutta ja vakautta Euroopassa, että myös eri tavoin parantaa olosuhteita, taloutta ja kulttuuria rakkaassa luovutetuksa Karjalassamme. Rajoja emme varmaankaan voi muuttaa, mutta se, minkä voimme tehdä, on saada rajat mahdollisimman avoimiksi yhteistyön ja kehityksen avulla. Tämä on meille karjalaisille vaikeaa.

Edelleen vaaditaan voimakkaasti menetetty Karjalan palauttamista Suomelle. Itse ottaisin sukuni alueen vastaan milloin vaan, mutta on huomattava, että menneisyyttä emme voi muuttaa, vaan on katsottava tulevaisuuteen. Rajojen aukeaminen on meille mahdollisuus viettää aikaa synnyinseuduillamme, vaikka aluetta emme omaksi saisikaan. Juuri lähialueyhteistyöllä voimme edistää kotiseutumme kehittymistä. En silti usko, että Karjalan palauttamisen on mahdollista nykypolitiikassa. Eduskuntaankin aika ajoin puhuttua voimakas Karjala takaisin -liike. Moni on sitä mieltä, että Tarton rauhansopimuksen mukaiset rajat tulisi palauttaa ja liittää Suomeen takaisin Karjalan Kannas, Laatokan alue ja Sallan-Kuusamon alue ja Petsamo. Karjalan Liiton edustajina olemme käyneet lukuisia kertoja presidentin luona, aiemmin Ahtisaaren ja nyttemmin Halosen luona, ja pyytäneet, että presidentimme ottaisi president-

ti Putinin kanssa asian käsitelyyn. Nyky-Venäjän johto ei ole suostunut ottamaan keskustelupöytään luovutettujen alueiden palautusta.

Karjalainen kulttuuri on mielestäni hiljaita tunnetta siitä mitä karjalaisuus todella on. Meitä ei tosin niin hiljaisina tunnetta, vaan nauru ja puhe herskyy, kun tapamme. Sen olen täälläkin tänään huomannut. Kulttuuri ja ihmisen identiteetti kulkevat käsi kädessä. Kansainvälistyvässä maailmassa omien juurien tunteminen on entistä tärkeämpää. Yhä tärkeämmäksi orostuunsa ja Karjalaan voitaisiin luoda uusia palveluja, joita taas esim. Venäjän ulkomaankaupan keskuksiksi kehittyvä Pietari voisi hyödyntää. Venäjän läheisyys näkyy kouluissa kielivalinnoissa ja toisaalta kaupankäynnin suuntautumisessa rajan taakse. On ennustettu, että Venäjän markkinat ovat yksi kasvavimmista maailmassa. Merkittävää on kuitenkin maan korkea korruptioaste, mikä on aiheuttanut suomalaisille yrityksiä vaikeuksia. Toisaalta se hidastaa Venäjän talouskasvua. Kulttuuri on sellainen, että pikavoittoja etsitään välittämättä laisäännöstä eikä venäläisistä yrittäjistä suuri osa halua maksaa veroja.

Karjalaisuuden tutuksi tekeminen on myös Karjalan matkailun edistämistä. Jokainen, joka on edes kerran käynyt Karjalassa tietää, että se on ainutlaatuinen kokemus. Karjalaan voi tehdä todellisen löytöretken, joka voi erityisesti nuorelle elämämyis, sillä Venäjältä löytyykin Suomi! Rajan takana on paljon historiallisia suomalaisia muistomerkkejä ja raunioita, ja äärettömän kaunista, kesytöntä luontoa, joka jää pitkäksi aikaa mieleen siellä käyneelle. Metsitykseen kotipiha viestivät, että alue tarvitsee huolenpitoa. Ja sitä haluahan rajan tällä puolen on.

Se, joka tämän luonnon on nähnyt, ymmärtää viimeistään tässä vaiheessa sen, miksi Karjalaan on niin kova kaipuu, miksi se herättää niin voimakkaita tunteita ja miksi puhutaan Karjalan palauttamisen vääryydestä, jota joudumme kärsimään. Karjalan matkailuun liittyy erittäin voimakas tunnelaustaus, jollaista ei koe muissa matkakohteissa. Soisin tämän kokemuksen ja elämyksen jokaiselle suomalaiselle. Toivon, että Karjalan matkailun mahdollisuutta käytettäisiin enemmän hyväksi, sillä jokaisella suomalaisella on oikeus oppia tuntemaan maansa ja kansansa historiaa ja kulttuuria. Kaikesta haikkeudesta huolimatta meidän on ajateltava niin, että karjalaisuus on ihana ja iloinen asia, jonka perinnettä on mukava olla jatkamassa. Kaiken ikäiset voivat osallistua itse halumallaan tavalla. On meistä itsestämme kiinni, mitä karjalaisuus tulevaisuudessa on. En kuitenkaan epäile hetkeäkään, etteikö karjalaisille luonteenomainen aktiivisuus ja yhteisöllisyys säilyisi vastedeskin.

Haluun toivottaa teille kaikille sunnuntaa ja menestystä tulevissa haasteissa, sekä lämpimiä kesäpäiviä.

KANSANEDUSTAJA
IRJA TOLONEN

Tiituan poikien Karjalanmatka v. 1981

Mouhijärvellä vanhempani kertoivat usein elämänsästä Pyhäjärvellä ja erikoisesti Tiituaalta, jossa lapsuuskotini Juho Hassin talo sijaitsi. Useimmiten tarinoidessamme istuimme isän ja äidin kamarissa, jonka seinällä oli suurennettu valokuva lapsuuskodista Tiituaalla. Siinä kuvassa ulkona ikkunavieressä seisoo pieni 4,5 vuotias poika, joka hieman hämillään katsoo valokuvajaa, naapurin sotilasvatsa Heimo Nikkasta. (Heimo kaatui sodan loppuvaiheissa.) Tuo vaaleatukkainen poika valokuvassa olen minä, sisarusarjamme nuorin. Sanoin usein vanhemmilleni: "Kerran minä vielä otan tuon alkuperäiskuvan mukaani ja menen Karjalan kotiin ja näytän kuvan talomme nykyisille asukkaille". Tiesimme, että kotimme on asuttu. Heikki -setä oli muuttanut muun Tiituan ja Musakanlahden miehen kanssa käynyt Hrustsevin aikana 50-luvulla entisillä kotipaikoillaan salaa.

Aika riensy ja vanhempani siirtyivät ajasta ikuisuuteen. Valokuvasta annettu lupaus jäi täyttämättä heidän elinajanaan. Vuodet vierivät, mutta voitin yllättäen matkan Leningradiin toukokuussa -81. Tapasin siellä asuvan suomalaismiehen "Leksan", joka tarvittaessa lupasi järjestää matkan kielletylle alueelle. Silloin päätin, että nyt on aika hoitaa vanhemmilleni annettu lupaus. Sovimme "Leksan" kanssa, että elokuussa -81 tulen uudestaan ja silloin käymme salaa Tiituaalla.

Matkaan lähti muitakin

Olin juhannuksena Reino-veljeni luona Saarijärvellä. Hän on sotaveteraani. Kerroin hänelle tästä hieman arveluttavasta matkasta. Reino sanoi heti, "mie lähen siu kanssasi, et sie sin yksinässä oissa." Asia oli sovittu. Illalla uistinta suodellessa alkoi matkan suunnittelu. Reino ehdotti, että pyydetään mukaan vielä yhtä Tiituan miestä, sodassa rajajääkäripataljoonassa Syyväällä taistellut Kukon Viljoja. Hän oli Reino-ikätovereita.

Esitin asiani Viljolle ja vastaus oli: "Mie lähen mielelläin sellasella matkalla, mie pelkää mittää." Tieto matkastamme kantautui myös veteraanin Johannes Puputin korviin. Hän tuli luokseni Reino-poikansa kanssa ja pyysi päästä mukaan. Epäilin hänen terveyttään, mutta Johannes sanoi totisella äänellä: "Jos mie kuule siel kuolen, ni etsi lapijo ja hautaa miut sin Tiituan multtiin." Silloin tajusin tuon miehen kotiseutukaipausta ja sanoin, jos poikasi asian hyväksyy niin lähtään passi kuntoon heti.

Matka päätettiin toteuttaa elokuun lopulla, silloin oman olisivat kypsiä. Ne tuntuivat olevan jokaiselle tärkeitä. Olin Tampereella matkatoimistossa tilaamassa matkaa, tulti sattuuta matkaan mukaan. Toimistossa oli entinen poliisi Tamperelasta, Tiituan mies Erkki Musakka. Hänen tytär oli matkatoimiston virkailija. Erkki sanoi tulevansa mu-

Matti Hassi 5-vuotiaana kotipihassaan Tiituaalla.

Veljekset Reino ja Matti Hassi kotipihallaan 1981.

kaan juuri samalle matkalle "oppaan" ominaisuudessa. No sehän sopi meille.

Matka kohti Leningradia

Matkaan lähdettiin bussilla. Rajalla Neuvostoliiton tullen tarkastus tähän päivään verrattuna oli todella tarkkaa. Bussi ajettiin sillalle, jossa tarkastettiin auton alusta Bussi tyhjennettiin ja virkailijat astuivat sisään. Kaikki paikat tarkastettiin. Tullissa joutui Musakan Erkki syyniin. Hänellä oli kolmihaaraisia ongenkoukkuja ja siimaa tuliaisiksi Anatolille. Rahat laskettiin, kellot ja korut kirjattiin tarkoin muistiin tulotarkastusta varten. Kamerat ja erityisesti minun kaitafilmikamera kiinnosti tulla. "Mitä aiotte kuvata, kuinka monta tyhjää kasettia on matkassaa?"

Ennen Viipuria oli vielä yksi tarkastus ja nimenhuuto ja sitten olikin tie auki kohti Leningradia. Matkalla Musakan Erkki kertoi, että hänellä on hyvät suhteet yhteen "virkatoveriin", joka pystyy pientä korvausta vastaan järjestämään matkan Tiituaalle. Kumpikaan heistä ei lähde näinkin hurjalle reissulle, mutta rahalla kyllä kusi järjestetty.

Perillä tämä miliisi tuli tapaamaan Erkkiä ja lähdin mukaan ajelulle, jossa annoin tuliaisiksi Anatolille, T-paitoja ja farkkuja. Samalla sovittiin, että matka Kannakselle tapahtuu heti seuraava-

na aamuna aikaisin. Anatoli näytti paikan, johon meidän pitäisi tulla kahtena ryhmänä

Ja niin lähdettiin kotiseudulle

Aamulla kello 7 olimme valmiina kunto partioijat. Puputin Juholla oli mukana ruskea nahkasalkku. Se tuntuu hänelle olevan hyvin tärkeä. Ajoimme noin puoli tuntia kaupungin ulkopuolelle. Victor puhui melko hyvää suomea. Hän selosti tarkkaan asioita, mitä voisi matkalla tapahtua, mutta pelätä ei saa eikä puhua. Tuleva kuskimme Andrej osaa Kiviniemen sillalle, mutta siitä eteenpäin pitää itse osata. "Kyllä osatajan vakuuttivat veteraanit."

Meitä odotti alle 30 vuotias nuorimies, jolla oli päällään Nokian urheiluautoilijoiden pusero. Lyhyen neuvottelun jälkeen matka jatkui Andrejin kyydissä. Saimme auton pari venäjänkielisiä lehteä ja muutaman rähjäsien puseron mahdollista naamiointia varten. Matka jatkui ja tuntuu jopa turvalliselta Andrejin kyydissä, kunnes yhtäkkiä kusi kääntyi oikealle pois Käiksalmen tieltä tielle, mikä johti selvästi sotilasalueelle. Tartuin Andreja olkapäistä ja kysyin potze nu tuda? - miksi tänne? Andrej viittasi päätielle ja sanoi MILIISI. Mutta edessä oli puomi, joka oli auki ja vieressä kaksi armeijapukuista sotapolisia. Mutta ihme ja kumma, he ei-

vät pysäyttäneet meitä vaan tervehtivät kuskiamme.

Kasarmialue oli hyvin laaja, tuntuu melkein loputtomalta. Ajattelin, että jos täällä meidät tarkastetaan niin kameroiden ja karttojen kanssa olemme tosi liemiesä. Veteraanit olivat hiljaisia, mutta ei minkäänlaisia paniikkia, hyvähermoisia "sisesejä" kaikki. Varuskunnassa oli sotakalustoa tosi paljon. Tuumattiin vaan, jos käry käy, niin Siperia kukaties kutsuu.

Matka jatkui ohi Lempäälän, jossa kivitalon korkuiset

Matti." Samalla oikealla aukeni Kiimajärvi ja sen kuuluisa hiekanpään lahti.

Ollaan matkanpäässä Tiituaalla

Pysähdyimme Kiimajärven rannalle. Otimme valokuvia, pestiin kasvat kotijärven kirkaalla vedellä. Matka jatkui. Siinä oli Matikaisen Toivon talo, tultiin uutta tietä Hiekanaholle, ohitimme tutut talot. Tiituan tien vasemmalla puolella Ondruskan, Tuomas Puputin talo ja Karppasten talot olivat paikallaan ja asuttuja. Saavuimme Seurantaloon aholle. Reino huomioi heti Paukun talon ja sen suuren jättiläisen. Puusniekan entinen kauppa ja seurantalot joka ei ollut meidän aikainen. Matka jatkui Musakanlahden tietä kohti Viljon kotia, jossa vierailimme. Talossa tuntuu asukkaita olevan enemmänkin. Vanha pariskunta oli heti ajan tasalla ja otti meidät ystävällisesti vastaan. Otimme valokuvia ja käsillä selitettiin. Isäntä oli paikallisen kolhoosin johtaja ja tarjosi meille juotavaa. Kiitimme kohteliaasti ja sanoimme huuvamme vain kuvata. Siis ei ollut heidän puolestaan mitään estettä. He olivat muuttaneet jostain Novgorodin läheltä Tiituaalle. Puraasen talo ei ollut entisensä, mutta paikalla oli talo, jossa asuttiin.

Paluumatkalla poikkesimme katsastamassa Tammalan Juttilan. Viljon velti ammuttiin Tammalan pihassa ollessaan sadonkorjuuporukan mukana jatkosodan alussa. Sitten seurasi Kuparisen ja Pärssisen talot. Pysädyttiin Tiituan sahan rannoille. Seuraava vierailu tehtiin minun ja Reino-veljen lapsuskotiin. Rohkeasti Reino edellä menimme sisälle, välttämättä suuresta koirasta. Tervehdimme ja yksin kotona oleva emäntä oli hiekan pelokkaan oloinen. Näytimme hänelle valokuvani ja selitimme, että olemme tämän talon poikia ennen sotia. Hän ymmärsi hyvin nopeasti, risti käntensä ja sanoi jotain venäjäksi, jota emme oikein ymmärtäneet. Se selvisi, että mies ja poika olivat toissa. Emäntä näytti meille kaikki huoneet ja antoi ottaa valokuvia. Reino palasi ulos ja kiirehti puutarhaan maistamaan jokaisesta omenapuusta omenia ja ihmetteli mehiläispönttöjen määrää.

Kerttu-siskoni pyysi tuomaan pienen kiven rappujen edestä tai pihapolulta. Sen toiveen toteutimme. Otimme myös emännän luvalla omenoita tuliaisiksi Suomeen. Hetken istuin pihakivellä, kuuntelin ja katselin herkistyneenä tätä vanhempien pihapiiriä ja muistelin lapsuusaikani, josta muistin yllättävän paljon. Ja erityisesti erään heräämisen, kun ikkunat tärisivät venäläisen pommitonelaiveen jyrityssä yli lähes loputtomana suurena massana. Muistin myös naapurin pojan Nikkasan Pentin, jonka kanssa leikimme monia leikkejä.

Matkan oli taas jatkuttava. Hyvästelimme kotitalomme emännän. Lähdössä oli jonkin verran katteruuden ma-

kuu, mutta olihan vanhemmilleni antama lupaus nyt täytetty. Se oli kieltämättä herkkä hetki kun suljin kotin portin. Seuraava kohde oli mummla, isäni ja Heikkisedän entinen kotipaikka. Reinolle tämä paikka oli erityisen tärkeä, sillä hän oli syntynyt talon aittarakennuksessa. Sielläkin oli ystäväallinen vastaanotto ja omenia saimme mukaankin, Mummla sijaitsi aivan Kiimajärven rannalla ja vastakkaisella rannalla Kuisman ja Vesikon mailla on Vladimir Putinin kesäasunto.

Seuraava ja viimeinen kohde oli Puputin Johannekseen paikka aivan Kiimajärven rannan tuntumassa. Petymys oli suuri, Johannekseen kotipaikan kaikki rakennukset oli purettu. Vain vaivoin maasta erottuva kumpu oli talon kohdalla. Siinä tarinointi murheisin mielin ja katseltiin puiden läpi siintävää järveä. Johannes kääntyi hiljaa pois ja tuli auton luokse, joka oli pysäköity Sipiläisen talon lähelle. Siitä oli näköyhteys Johannekseen pihapiiriin. Johannes katsoi hyvän istumapaikan ja otti sen ruskean salkkuna, avasi sen ja otti sieltä kaksi pakettia. "Liisa sano lähtiis, jos työ Tiituaalla pääsee, nii syökää nää miun munavoili varustetut piirakat siel Tiituaal." Täytyy myöntää, että harvoin olemme nauttineet niin herkkää ruokailuunkeä luonnossa, kuin silloin 4.9. -81, Sitä muistelee vieläkin lämmöllä.

Paluumatka tultiin vauhdilla

Vain yhtä ei tullut riittävästi matkalle mukaan ja se oli vettä. Sanoin Andreille, että pitäisi käydä ostamassa kaupasta juotavaa. Andrej totei okei ja ajoj Kiviniemen kaupan eteen. Se oli suljettu ja lähettiin kohti Leningradia. Sillalla ei tarvinnut pysähtyä ja ajeltiin aika reipasta vauhtia. Ja taas poikettiin kuten tullessakin samalle kasarmialueelle, missä nyt oli hiljasta. Andrej ajoi kasarmialueen keskipihalta, jossa taikimaisena iso iso suuri kiviä tehty meijeriä muistuttava rakennus. Auto pysäytettiin sen eteen ja Andrej viittasi kädellään vasemmalle, drinkille, drinkille. Rakennus muistutti upseerikerhoa kaikine punatähtineen ja portteineen.

Silloin tartuin lujasti Andreita olkapästä ja sanoin, nyt Leningrad ja heti. Andrej katsoi minua ja sanoi okei, okei. Lähdimme ja pääsimme noin sata metriä, niin oikealta ajoi maastoauto eteemme ja sulki paluutien. Autosta hyppäsi sotilas ulos ja juoksi läheiseen rakennukseen. Mitäs nyt tuumimme? Andrej oli aivan rauhallinen ja hetken kuluttua maastoauton kuljettaja palasi jokin vilkko kädessään. Tervehti kädellään, hymyili ja hyppäsi autosta.

Niin lähdimme mekin kohti Leningradia ja hotelliamme, jonne Andrej meidät turvallisesti toi takaisin. Kiitimme tietysti kuskiamme hyvästä matkasta. Matka oli tehty ja monet kummat koettu ja nähty.

Mouhijärvellä 14. 4. 2005

MATTI HASSI

Kukkojen sukukokous Ikaalisissa

Perinteiseen tapaan Kukkojen Sukuseura kokoontuu joka toinen vuosi pitämään erillistä sukujuhlaa ja kokousta ja joka toinen vuosi kokoonnutaan Vpl. Pyhäjärvijuhlien yhteydessä. Viime kesänä tehtiin onnistunut kotiseutumatka Pyhäjärvelle ja kirkonmäellä pidettiin juhla ja sukukokous. Nyt kokoonnuttiin siis Ikaalisissa heti päiväjuhlan jälkeen. Osallistujia oli tällä kertaa 27 henkilöä.

Puheenjohtaja Jari Kukon avattua kokouksen todettiin se laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Sihteeri Paula Latva esitteli vuoden 2004 toimintakertomuksen ja taloudenhoitaja Reino Äikiä esitteli puolestaan tilinpäätöksen ja taseet. Kuultuaan tilintarkastuskertomuksen kokous myönsi tilivelvollisille vastuuvapauden vuoden 2004 tileistä ja hallinnosta.

Kokous hyväksyi vuoden

2006 toimintasuunnitelman ja talousarvion.

Hallituksen jäseniksi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi valittiin Reino Äikiä ja Heikki Honkala ja uutena jäsenenä Ruut Halonen. Tilintarkastajina jatkavat varsinaisina Yrjö Kaasalainen ja Asko Kukko sekä varalla Liisa Kukko ja Anita Jokinen.

Todettiin, että sukuseuraan kuuluu kaksi kunnajäsentä, 232 ainaisjäsentä, 44 vuosijäsentä ja 60 perhejäsentä. Sukuseuran puheenjohtajana toimii Jari Kukko, sihteerinä Paula Latva, jäsenrekisterin vastaavana Anse Kämäräinen ja taloudenhoitajana Reino Äikiä.

Vuoden 2006 sukukokous ja juhla pidetään Äijälä-talossa Kangasalla 9.7.2005. Kokouksen päättäjäksi Heikki Honkala kertoi viettämänsä sapattivapaavuoden matkakokemuksia.

REINO ÄIKIÄ

Hinkkaset kokoontuivat sukukokoukseen Äetsässä

Hinkkaset kokoontuivat sukukokoukseen 18. ja 19.6.2005 Kinnalan Koukun maatilamatkailukohteessa – satakuntalaisessa talonpoikaisympäristössä - Äetsässä. Lauanantaina 18.6. käynnistyi kiertojoulu – paikallinen kotiseututretki - Vammalan ja Äetsän matkailukohteisiin. Ensimmäisenä oli vuorossa Tyrvään Pyhän Olavin kirkko, joka oli joutunut tuhopolton kohteeksi vuonna 1997. Kohde on nyt kunnostettu mittavalla talkootyön tuloksena. Paanukatko on rakennettu uudelleen. Kirkon sisäosat on kaikilta osin uusittu. Seuraavaksi on vuorossa sisätilojen maalaus-työt, joiden arvelaan kestävän kaksi vuotta. Osanottajilla oli onnea retken ajankohdan valinnassa, sillä kirkko suljetaan matkailijoilta heinäkuun alussa. Taitteillojalle jää näin työrauha maalaustöiden ajaksi.

Seuraavaksi oli vuorossa Tyrvään museo. Täällä sukuseuramme ensimmäinen puheenjohtaja Toivo Hinkkanen esitteli Vpl Pyhäjärven osastoa. Mielenkiinnon kohteena olivat Pyhäjärven kirkon kellojen, alttaritaulun ja kruusifisien evakkotaival sekä niiden nykyinen sijainti. Saatoimme yhdessä todeta, että "kirkon kalleudet" olivat saaneet arvoisensa loppusijoituspaikat.

Runoilija Kaarlo Sarkian -

runouden romantikon - kotimuseo oli mielenkiintoinen nähtävyyks. Saimme kuulla oppaalamme Marja Koukulta koosteen Sarkian lyhyeksi jääneestä elämäntarhasta. Vähähäara-Seuran kotiseututalolla avautui Toivo Hinkkasen ansiokas kotiseututyö, joka seuran kautta on kanavoitunut jälkipolville. Seura on toimittanut mm. joka vuosi vuosikirjan, joista toiminnan ohella on luettavissa monipuolisesti kuvattua kansakuntamme vaihteita - "Menneisyyden perustalle tulevaisuutta rakentaen". Vähähäara valittiin vuoden kyläksi vuonna 1989.

Kiertojoulu päätettiin saimme nauttia päivällisen karjalaisen tapaan. Tämän jälkeen tutustuimme Kaarlo Koukun opastuksella suojelemissa suojeluseurassa, joka herätti osanottajissa lukuisia kysymyksiä sekä suojelemissa kunnien että lottien toiminnasta.

Sunnuntai 19.6. oli varsinaisen kokouksenpäivä. Sukuseuramme jäseniksi vuodelle 2006 valittiin uusina jäseninä Eero Hinkkanen, Sanna Hinkkanen ja Salla Kuisma. Tuulikki Mäkelä, Tuomo Hinkkanen ja Kauko Hinkkanen jatkavat entisäänä jäseninä. Kokouksen jälkeen olikin vuorossa Marjan ja Kaarlon tarjoma lounas satakuntalaiseen tapaan.

KAUKO HINKKANEN

Kaasalaiset kokoontuivat

Pyhäjärvijuhlien yhteydessä Ikaalisissa lauantaina kokoontuivat myöskin Pyhäjärven Kaasalaiset omaan sukukokoukseensa. Yrjö S. Kaasalainen toivoteltua osanottajat tervetulleiksi Sirkka Isola os. Kaasalainen Hinnerjoelta kertoi oman sukuhaaransa sukututkimuksesta ja Antero Perussin esitteli Suvannon seudun sukututkimuspiirin toimintaa. Todettiin, että internetistä on jo nyt saatavis-

sa arvokasta sukutietoutta, joka mm. Pyhäjärven osalta täydentyi kaiken aikaan. Kaasalaisen sunun yhteyshenkilöksi nimettiin Yrjö Kaasalainen (Konnitsa) Turusta. Yrjön yhteydetiedot ovat Jaakkiman katu 5 E 45 20740 Turku puh. 02-2365072 ja matkapuhelin 0400-829776 sekä sähköposti yrjo.kaasalainen@netsoni.

REINO ÄIKIÄ

Laulajaisten serkkuset Ikaalisten Kartussa.

Laulajaisten sukua Ikaalisissa

Pyhäjärvijuhlien yhteydessä lauantaina 16.7.2005 oli Laulajaisten sukutapaaminen Ikaalisissa Kartun Rantaharjussa. Kutsussa oli mainittu Lauri s. 1873 ja Vappu (os. Virolainen) s.1873 Laulajainen, jotka olivat tämän kertaisten tapaamisen kantavanhemmat. Laulajai-

sen sukua on toki tutkittu paljon laajemmin. Laurin ja Vapun lapset olivat; Matti s. 1900, Toivo 1902, Aina 1904, Siviä 1906, Lahja 1911, Arvo 1914, Saima 1917. Kaikkien näiden lapset ja lastenlapset asuvat ympäri Suomea ja osa Ruotsissaakin. Osallistujia oli noin viiti-

senkymmentä, muutama Ruotsistakin. Tarkoituksena on jatkaa näitä tapaamisia edelleenkin ja seuraavan kerran kokoonnutaan ensi vuonna Huittisissa Pyhäjärvijuhlien yhteydessä lauantaina. Toivotaan, että nuoremmatkin sukuyhteyteen kuuluvat tulisivat tapaa-

maan toisiaan.

Ruokailun, seurustelun ja muistelujen lisäksi **Outi Laulajainen** perheen Toivo ja Eeva Laulajaisen kertoen selviytymistarinan todella vaikeissa olosuhteissa sodan jälkeen Ikaalisten Kartussa.

Hyvät sukuyhteyteen kuuluvat!

Nyt kun olemme koolla täällä miehieni isän, Toivo Laulajaisen raivaamalla tilalla, kerron tilan alkuvaiheista. Kkertomus on koottu dokumentoista ja muistitiedoista sitä varten, että tieto "isien työstä" välittyisi myös nuoremalle polvelle.

Toivo ja Eeva Laulajaisellaan oli koti Pyhäjärvellä. Lapsia heillä oli Airi, Aimo ja Lauri. Kun talvisota syttyi (marraskuussa 1939) perhe joutui lähtemään evakkoon. Evakkoreissun aikana syntyi ensin kaksoet, Eero ja Pertti, sitten asemasodan aikana Pyhäjärvellä Taisto. Evakkoaika kesti yhteensä yhdeksän vuotta ja käsitti kahdeksan eri asuinpaikkaa.

Välirauhan jälkeen Suomessa oli n.430.000 siirtolaista, joille kuului järjestää pysyvät elinolot täällä "Tynekä-Suomessa." Siirtoväen asuttamista varten säädettiin(1945) ns. maanhankintalaki, ja sen täydennykseksi nippu muita lakeja. Näitten lakien avulla asuttaminen organisoitiin, jopa niin hyvin, että Suomi on saanut kansainvälistä tunnustusta siirtoväkensä hoitamisesta.

Onnistuneen asutustoiminnan ansiosta, monien järjestelyjen ja paperisodan jälkeen Toivo Laulajaiselle järjestyi tämä tila. Tila oli omistostettu kahden eri omistajan maista, jotka Laulajainen osti maaliskuussa 1947. Tilakaupan hän rahoitti maanhankintalain mukaisella valtion lainalla. Tila sai nimeksen Rantaharju. Rantaharju oli ns. "kylmä tila", rakentamaton ja raivaamaan metsäpalsta, jonne ei ollut tietäkään.

Tilakaupan jälkeen huhtikuussa Laulajaiset ovat muuttaneet Kyröjärven toiselta puolelta Kallionkielestä, tänne Karttuun, ja asuminen on järjestynyt tähän lähelle, Sällin taloon. Airi oli silloin lähes 17, Aimo 13, Lauri 12, Eero ja Pertti 7 ja Taisto kolmevuotias. Elettiiin sodanjälkeistä pula-aikaa. Elintarvikkeet oli kortilla, samoin vaatteet ja kengät. Tavaraa ei ollut saatavissa. Rakennustarvikkeista oli pula. Koneita ei ollut, ei traktoreita eikä kaivureita. Suurin osa töistä oli tehtävä käsityökaluun ja hartiaivoimin. Hevosesta - kenellä oli - oli suuri apu.

Rantaharjun tulevasta pihapiiristä on ollut asemapaikka, jossa talon paikka ja peltojen sijainti oli määritetty, samoin ulkorakennusten paikat. Rakennustyöt on aloitettu joksennkin heti, rakennuspuitten kaatamisestahan se on alkanut. Ensimmäiseksi on rakennettu hirsistä sauna, navetta ja talli. Kun ne on tulleet valmiiksi syksyllä 1948, on perhe muuttanut tallin asumaan.

Pertti muistaa kuinka rakennuspuita kaadettiin. Ne sahattiin juusteilla, isä toisessa päässä ja vuoroon Aimo, vuoroon Lauri toisessa päässä. Hirret veistettiin pihassa kirveellä, isä teki salvoitset ja hirsikertojen väliin tikkeeksi asetettiin metsästä kerätty sammuat. On myös muistikuvia kattopäreiden höyläyksestä.

Samaan aikaan rakentamisen kanssa on raivattu peltoa. Airi kertoi, että ensimmäisenä keväänä - siis Sällillä asussa - peruttin rantaleikkoon perunamaa ja tehtiin tilapäinen perunakuop-

pa rantomäkeen. Lauri muisteli, että ensimmäinen pitkä peltosarka kylvettiin ohralle seuraavana keväänä, siis 1948.

Pellon tekeminen käsityökaluin on ollut rankkaa työtä. Ensin tietysti on kaadettu puut joko rakennustarpeiksi tai myyntiin. Sitten on puukangilla väännetty kannot ja juurenpatkat ylös ja kasattu ne raivion reunalle. Pahimpia kantoja on pitänyt räjäyttääkin irti. Sitten maa on muokattu kuokkimalla ja sarkoajat kaivettu lapiolla.

Maaliskuussa 1950 Toivo Laulajaiselle on myönnetty asuttamislaina asuinrakennuksen rakentamista varten. Asuttamislainojen laina-aika oli pitkä, 31 vuotta, ne olivat korottomia ensimmäiset 5 vuotta, sen jälkeen korko alkoi juosta ja lyhennykset alkoivat.

Talosta tulisi tyypipiirustusten mukainen, lautarakenteinen ja puuraisersteinen. Puutavara oli ur enaltoa kaadettu ja sahautettu, samoin hiekkaa oli ajettu hevosella jo talvella jäätä pitkin.

Talonrakennus on aloitettu keuhällä 1950 montun kaivamisella. Lauri muistaa, kuinka he Aimon kanssa kaivoivat. Maa oli kovaa savea, oli kaivettava syvään, rautarajan alapuolelle ja kohtalaisen leveästikin, koska talon alle tuli kellari. Isä teki betonilaudoitusta sitä mukaa, kun he Aimon kanssa saivat kaivettua monttua sopivaan syvyyteen. Perustusten valu tehtiin vähän kerrassaan, betonimassa väännettiin puulaatikossa lapiolla. Salaojat tehtiin puusta. Myös murausten Lauri muistaa ankaran urakkana. Hän oli Aimon kanssa hanslanarinna,

kun kaksi rivakkaa naismuuraria teki töitä.

Kaikkia rakentamisen yksityiskohtia ei kukaan voi muistaa. Muistikuvien mukaan Isä on rakentanut ja perheenjäsenet ovat olleet apuna siinä, missä kulloinkin on tarvittu. Talkoita ei ole pidetty, pärekatkin on naputeltu omalla porukalla. Eeva-äiti ja Airi ovat hoitaneet juokseen huushollin, pyykkipesut ja navettatyöt. Syksyllä 1951 talo on ollut siinä kunnossa, että perhe on päässyt siihen asumaan kolmen tallivuoden jälkeen. Varmasti on tuntunut hyvältä!

Rakentaminen ja raivaus on jatkunut vielä pitkään sen jälkeen kun talo on tullut valmiiksi. Tallin päässä olevaa suulia on laajennettu ja saman katon alle on tehty aitat. Lisää metsää on raivattu peloksi. Sanomalehti Lallin mukaan vuonna 1958, kymmenen vuoden urastuksen jälkeen valmista peltoa on ollut 5,5 hehtaaria ja lisää on ollut tekeillä

Rantaharjun uudisraivaus synkistä korvasta vhmaaksi viljelytilaksi on ollut valtava urakka, kunnioitettava saavutus ja tuntuu lähes uskottomalta. Totta se kumminkin on. On siinä tarvittu työtä, voimaa, uskoa ja sitkeyttä!

Nyt Rantaharjussa isännöi Ari Hamari vaimonsa Aulikin kanssa. Ari on Toivo Laulajaisen tyttärenpoika ja ensimmäinen Rantaharjussa syntynyt lapsi. Toivo Laulajaisen raivaama tila on edelleen asuttu ja viljelty elävä tila. Toivo Laulajaisen työtä ei ole mennyt hukkaan. Tuntuu hyvältä.

Kinnarin mäellä oli kuhinaa

Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunnan väki kokoontui heinäkuun 9. p:nä Äetsän Keikyässä, Kinnarilla kokouksen ja ohjelmallisen tuokion merkeissä. Kauniin, lämpimän ja kesäisen sään myötä yli 60 henkilöä oli tullut paikalle, kaukaisimmat jopa Ruotsista saakka. Aloitimme maittavan ruokapöydän antimia nauttien. Sen kattamisesta huolehtivat talon tyttäret Kyllikki Hantell ja Oili Liljeblad apulaisineen sekä Lounaskahvila Herkkutupa Pirjo Järvinen Nokialta.

Jakokunnan kokouksen avasi Yrjö S. Kaasalainen. Monesti on Kinnareilla kokoonnuttu vuosikymmenten aikana. Kyösti Kinnarikin oli vielä viime vuonna joukosamme...Yhdessä kunnioitimme hetken hiljaisuudella niitä henkilöitä, jotka vuoden aikana ovat poistuneet keskuudestamme. Kokouksen puheenjohtajana toimi Veikko Karvonen ja sihteerinä Kirsti Toivonen. Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Annikki ja Heikki Salli. Kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Käsiteltiin tilit, hyväksyttiin ne ja tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus.

Kyläjuhlan osanottajia Keikyässä.

Jakokunnalla on hallussaan kahvi- ja ruokailukalusto ja "Tarinakivillä"- kirjoja. Tilintarkastajiksi valittiin Annikki Salli ja edesmenneen Kyösti Kinnarin tilalle Raimo Kiiveri sekä varalle Helka Moisio ja

Hilkka Kontturi. Jakokunnan isänniksi valittiin edelleen Yrjö S. Kaasalainen ja varalle Pertti Pohjolainen. Muina asioina ehdotettiin ja päätettiin lahjoittaa jakokuntamme entinen paloruisku säily-

tettäväksi Yrjö S. Kaasalaisen ja Pertti Pohjolan. Karjalaisen laulu on aina laulettu juhlassamme. Sen säesti viulullaan Janne Kiiveri Huitista. Vapaan sanan aikana Yrjö S. Kaasalainen toi Vpl Pyhäjärvi Säätiön tervehdyksen juhlaan. Säätiön tarkoituksena on ensisijaisesti en-

taa niin "kotona Karjalassa", kuin täällä uusilla asuin-joillakin. Yhteishenki elää edelleen voimakkaana. Ensi vuonna kokoonnumme Elvi ja Esko Pohjolan kutsuina Äetsän Keikyässä.

Ohjelmatuokion avasi ja sen juontajana toimi Kyllikki Hantell os. Kinnari. Yhteisesti laulettuun suvirren, kauniin kesäisen pihapiiriin ja yhteisten muistojen myötä tunnelma kohosi huippuunsa. Kuultiin, että jo kesällä 1946 jakokunnan väkeä oli kokoonnut tälle samalle paikalle keskustelemaan ja teetä eli "sajua" juomaan. Harri ja Airi Lammi os. Kinnari ja pojat kertoivat lähestyvästään ja elämästään Afganistanissa. He aikovat taas syksyllä lähteä Kabuliin jatkamaan työtään kirkon palveluksessa. Musikaalinen perhe lauloi ja soitti lopuksi kuulijoilleen. Helmi Pärsisen runoja esitteli ja lausui Matti Pohjolainen. Karjalaisen laulu on aina laulettu juhlassamme. Sen säesti viulullaan Janne Kiiveri Huitista. Vapaan sanan aikana Yrjö S. Kaasalainen toi Vpl Pyhäjärvi Säätiön tervehdyksen juhlaan. Säätiön tarkoituksena on ensisijaisesti en-

tisten Pyhäjärveläisten taloudellisen ja henkisen toiminnan kehittäminen. Säätiö toteuttaa tarkoitustaan kokoamalla yhteen Vpl. Pyhäjärvellä toimineiden rahastojen, järjestöjen ja yhteisöjen varoja, jakamalla niistä apurahoja mm. opiskelijoille. Julkaisemme Vpl Pyhäjärvi lehteä, joka noin 2000 kpl painoksena ilmestyy joka kuukausi. Vpl Pyhäjärvi juhlat pidetään Ikaalisissa ensi viikonloppuna.

Pituus, paino ja kappalemäärä kilpailu käytiin juhlien aikana. Mielenkiintoisen ja jännittävän kilpailun tulokset muodostuivat seuraaviksi:

Taina Hurme
Kirsti Toivonen
Hannu Nieminen
Kajja Samula
Kalevi Lappalainen
Petra Hurme

Nopeasti vierähti iltapäivä erilaisen ohjelman merkeissä. Erityisesti lapsien ja nuorten runsas mukanaolo antaa kokoonumisille jatkuvuutta.

YRJÖ S.

Marjatta Nieminen Floridasta ja Reino ja Helvi Äikiä.

Karjalaiset kesäjuhlat Lahdessa

Vuokoa ennen juhannusta kokoontuivat karjalaiset ja heidän ystävänä ympäri Suomen Lahteen viettämään kolmea juhlapäivää karjalaisia kesäjuhlia. Perjantain oli seminaaripäivä, jolloin muisteltiin karjalaisten tuloa jatkosodan jälkeen Lahteen. Lahteen eli pikkuvuoriin sijoittui yli 10 000 karjalaisista pääosin juuri Viipurista. Lisäksi lahti oli monien evakojen läpikulupaikka.

Lauantaina avajaisjuhlassa puhui pääministeri Matti Vanhanen ja lisäksi ohjelmaan kuului runsaasti musiikkiohjelmaa. Lauantai oli myöskin näyttelyjen avauspäivä ja lisäksi ohjelmaan kuului monia kilpailuita. Pyhäjärveläisyyttä jälleentekemisenäytellessä edustivat mm. Juho Äikiän työkalupakki, jon-

ka Yrjö Inkinen oli varustanut jatkosodan jälkeisillä työkaluilla. Reino Äikiä oli toimittanut kotoaan kuokan ja rekvisiittana vuonna 1947 veistettyä oman kotitalon asuinrakennuksen työmaalta lastuja.

Sunnuntaina läpi Lahden kaupungin marssineissa juhlaa kuokan nähtiin useita pyhäjärveläisiä osanottajia. Pitäjien osastossa Pentti Musakka kantoi Pyhäjärven nimikilpeä ja eri piirien osastoissa samoin katujen varsilla tuntu olevan kymmenittäin pyhäjärveläisiä.

Pyhäjärven puku erottautui edukseen monien satojen muiden kansallispukujen joukosta. Monien pyhäjärveläisten ohella mm. Floridan Karjalaisten puheenjohtaja koivistolaissyntyinen Marjatta Nie-

minen kantoi Pyhäjärven pukua. Hänelle oli kerrottu puvun olevan Kaukolan puvun mutta nyt hän sai omistamastaan puvusta oikean määritelmän.

Sunnuntaina pääjuhla venähti hieman aiottua pidemmäksi kolmetuntiseksi juhlaiksi. Karjalan Liiton puheenjohtaja Markku Laukkasen avaussanojen ohella kuultiin runsaasti musiikki- ja lausuntaohjelmaa. Juhlapuheen piti Tasavallan presidentti Tarja Halonen.

Presidentti Halonen samoin kuin pääministeri Vanhanenkin toivat esiin valtiovalan näkemyksen Karjala-kysymykseen.

Kesäjuhlat ovat ensi vuonna Haminaassa.

REINO ÄIKIÄ

Räisälä-juhlilla Säkylässä:

Aika itkeä ja aika nauraa

Kahden päivän ohjelmissa oli aikansa sekä vakaville että iloisille asioille. Musiikillisesti taitavat räisäläisän pojat Jussi ja Mikko Pelkonen olivat mukana useissa ohjelmaosuuksissa, pianon ääressä, puheissa ja laulussa.

Sankarihaudalla ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä pitämässään mieliä liikuttaneessa puheessaan Jussi totesi haudoissa lepävistä olevan joko omakohtaisia muistoja tai kerrottuja.

Meidän sodan jälkeen syntyneiden puolesta vetoan vanhempan sukupolveen. Kertokaa meille tarinoitane, vaikkamme näyttäisi kiinnostuneilta. Paikottakaa meidät muistamaan tapahtunutta. Vain siten muistot pysyvät elävinä, vetosi Jussi.

Tamperelainen säveltäjä ja sanoittaja Toivo Edvard Honkonen lähetti aikoinaan neljä säveltämänsä ja sanoittamaansa ja Erik Lindströmin sovittamaa Karjala-aiheista laulua Säätiön käytettäväksi. Liitesanoissaan hän kertoo vaimonsa olleen syntyisin Hiitolasta, joten hän on ollut

lujasti kiinni Karjalan heimossa. Hän toteaa laulujensa syntyneen karjalaisten ystäviensä ja Karjalan Liiton toivomuksesta. Jenkka Räisälän muistoissa, foxi Kaipaan muistoin Karjalaa, valssi Juureni on Karjalassa ja humppa Vanhan Viipurin muistoksi kuultiin nyt ensimmäistä kertaa Räisälä-juhlilla. Mikko Pelkonen lauloi Jussin säestäessä pianolla.

Paikallisista järjestelyistä vastanneen Säkyllän Karjalaseuran nais-toimikunta häiri totuttuun tapaan aamusta iltaan. Puheenjohtaja Ilmi Suutari kertoo, että ruheesta huolimatta ruoka ja kahvi maillivat.

Lauantaina on yleensä ollut tarjolla makkaroita, mutta me päättimme valmistaa talkoilla lauantaiksi kinkkukiusausta. Hyvin tuo kauppansa teki, joten oikea päätös tehtiin.

Maillavat ruoat ja vaihteleva ohjelma yhdessä loistavan sään kanssa tekivät viikonloppuun antoisaa sadoille mukana olleille.

KULLERVO
HUPPUNEN

Yksitoista paria härkiä

Aati oli arvostettu kylääntä-
li, syntynyt 1882, sekä erin-
omainen laulumies. Hän oli
etevä myös laskennossa. Lau-
luinnostus sai alkunsa, kun
Alakylään perustettiin Nuorisoseura Pyrintö. Nuorisoseuran yhteyteen perustettiin myös Pyrinnön Sekakuoro, jonka johtamiseen Aati paneutui tarmolla. Laulu oli hänelle hyvin tärkeä ja hän osallistui niin Sortavalan kuin Viipurinkin laulujuhlille. Matkat hän teki polkupyörällä ja eväänä oli voita ja pullaa.

Hän teki senaikaisesta las-
kuopiasta tuloskirjan. Ja kun
hän lapsensa kävivät koulu-
a, hän tarkasti laskut, oli-
vatko ne oikein. Ei riittänyt,
että tulos oli oikein, vaan hän
tarkasti myös laskun tekotä-
van. Kerran sattui niin, että
poika tuli koulusta ja sanoi
laskun olleen väärin. Vih-
kossa oli opettajan iso pu-
nainen V. Aati katsoi vihkoa
ja totesi, lasku on aivan oi-
kein. Hän oli luonteeltaan
peräänantamaton väittelijä
ja niin hän marssi koululle,
todeten, nyt on opettajalle
käynyt hairinko, tämä lasku
on ihan oikein. Opettaja an-
toi periksi ja Aati palasi tyy-
tyväisenä kotiin. Opettajana
ei silloin ollut vielä "Teissi",
vaan joku sijainen.

Kylän pojat kokoontuivat
usein Aatin kotiin, sillä hän
oli taitava tarinankertoja ja
humoristi. Hänellä oli saski-
peli eli tammilauta ja pojat
pelasivat sillä. Räätilintöi-
den lomassa hän antoi pojil-
le myös laskutehtäviä. Jos on
yksi toista paria härkiä, kuin-
ka monta on sarvien kärkiä?
Pojat miettivät kysymystä.
Jos on yksitoista paria, se on
22 ja kaikilla kaksi sarvea, se
on yhteensä 44. Aati pyyhki
viiksia, pojat, pojat vastau-
s on väärä. Kuulkaa nyt oi-
kein tarkasti, kun on yksi
toista paria. Pojat vastasivat
edelleen 44. Silloin Aati tote-
si, menkäähän nyt kotiin-
ne ja miettikää viikko, mikä vas-
taus voisi olla.

Viikon kuluttua pojat pala-
sivat. Me ollaan mietitty tätä
härkijuttua. Voihan olla, että
joku härstä on pudottanut
sarvensa, jolloin niitä voi olla
vähempikin tai joku muu se-
litys. Aati alkoi selittää. Mie
en ole sanont jot yksitoista
vaan yksi toista. Yksi pari on
kaksi härkiä ja neljä sarvea.
Toista paria on vain yksi ja
sillä kaksi sarvea, siis yhteen-
sä kuusi sarvea. Pojat huoka-
sivat pettyneenä, eihä tuo
ole mittää laskentoo, vaan
vilunkii. Tähän Aati, todista-
kaa se.

LEPPOINMÄEN POIKA

Adam, Hilka, Maria, Väinö ja Helmi Lamppu. Kuva vuodel-
ta 1926.

INO:n Markus ja Anni Whiteland. Äiti Tuula os. Orpana, iso-
vanhemmat Leevi ja Terttu Orpana Äetsästä. Sukujuuret
Montrualla.

Luokanopettaja Päivi Nokelainen os. Paretskoi esitti kaksi
laulua päiväjuhliissa. Hänen sukujuurensa ovat Salmissa.
Valokuva: Raija Holma.

TAPAHTUMAKALENTERI

■ Vpl. Pyhäjärvisseuran syyskauden avajaisia vietetään Suomenlinnassa la 27.8.2005 Kokoukseen Järisevän tykillä Rannikkotyöstömuuseon edustalla n. kello 13.30. Paikalle pääsee parhaiten Kolera-altaalta lähtevillä JT-Linesin vesibusseilla kello 12.40 tai 13.00 vuoroilla. Ajetaan Kuninkaanportille, mistä 200 metrin kävely tykille. Vesibusissa eivät valitettavasti kelpaa HKL:n tai pääkaupunkiseudun seutuliput – edestakainen matka 5,50e, mutta veneisiin myydään 10-matkan sarjalippuja 16,80e, jolloin kimpakyytiin kustannukset on mukavasti jaettavissa. Varsinainen Suomenlinnan lautta lähtee presidentinlinnan tuntu-
masta (kellonajat samat, samoin vuoroväli 20 min), mutta Suomenlinnan puolella tulee käveltäväksi n. 2 kilometriä.

■ Yhdessäolo jatkuu Airtojen pihapiirissä, missä viete-
tään PULA-AJAN PITOJA eli on pientä purtavaa tarjolla. Riittävä tarjotin varmistamiseksi osallistujien toivotaan ilmoittautuvan joko puh. 044-0318 923/Irma tai 044-304 3403/Anu tai sähköpostilla irma.airto@via-
pori.fi. Mahdolliset tiedustelut puheenjohtaja Kaarina Päärssiseltä 040 5193036. Lämpimästi tervetuloa!

Valtakunnalliset Evakkolasten päivät

Puhjonrannan kurssikeskuksessa Valkealassa
26.-28.8.2005-07-20 05

Päivien suojelijana Pääministeri Matti Vanhanen.

Majoitus: 1-2- tai 4 hengen huoneissa, joissa suihku ja wc.
Kustannukset: Täysihoido koko ajalta 125 e sisältää majoituk-
sen, ruokailun, ohjelman ja saunan.
Vain ruokailu ja ohjelmaan osallistuminen 80 e, pelkkä osal-
listusmaksu 20e/päivä.
Maksu tilille: Evakkolapset ry 529700-249558 (Op).
Ilmoittautumiset: 12.8.2005 mennessä,
Kouvolan kansalaisopisto, puh. 05-8296792.

Työpajat: valitse alla olevista työpajatyöskentelyryhmistä se-
kä ensisijainen että kaksi toissijaista vaihtoehtoa. Kerro valin-
tasi ilmoittautuessasi.

Hiljaisuuden paja: tunnemuistojen kuuntelua ja jakamista.
Tunnemuistoja kirjoittamalla: elämäntarinat ja runot.
Tunnemuistoista kuvia.
Tunnemuistoista draamaa.
Tunnemuistoja keskustellen.
Tunnemuistojen perintö: II- ja III-polven evakkolapset.
Tunnemuistot parisuhteissa: evakkolasten puoliset.
Työpajojen prosessiluonteen vuoksi ryhmät ovat suljettuja ja
edellyttävät osallistumista koko ajaksi. Ryhmäkoko 6-8 hen-
kilöä.

Puhjonrannan kurssikeskus,
Puhjonrannantie 80, 45370 Valkeala,
puh. 05-3860591, fax 05-3860761.
Valtakunnalliset evakkolasten päivät toteuttavat yhdessä
Evakkolapset ry ja Kouvolan kansalaisopisto.

vpl. **Pyhäjärvi**

Tilauslomake uusille Vpl Pyhäjärvi-lehden tilaajille

(Tätä lomaketta voivat käyttää ainoastaan kokonaan uudet tilaajat.)

Tilauhinta 20 euroa/vuosi

Tilaaajan nimi _____

Osoite _____

Laskutusosoite, jos se on eri kuin tilaaajan osoite _____

Lomake lähetetään Vpl Pyhäjärvi-lehden taloudenhoitajalle
Reino Äikiälle os. 32700 Huittinen.

Juhlissa jaettiin myös apurahoja

Arvo Kukon rahaston apura-
hoja saivat tänä vuonna:
Pasi Mäkelä isovanhemmat
Onerva Koskinen os. Pellin-
nen synt. Musakanlahdessa
1934.

Anna-Riitta Simonen van-
hemmat Aija ja Timo Simo-
nen isovanhemmat Aino Eli-
na Simonen, jonka vanhem-
mat olivat Elina ja Matti
Kuisma Matiskalasta.

Perinnerahasto I:stä saivat
apurahoja tänä vuonna:
Mari Pitkänen, isä Ari Pit-
känen ja isoisä Pauli Pitkä-
nen Yläjärven kylästä.

Vilka-Nuutti Wahl isoisä
Seth J. Wahl eli Pyhäjärven
entisen kappalaisen Sem
Wahlin poika.

Maria Suokas Äiti Riitta-
Liisa Suokas ja isä Rosario di
Bella, isovanhemmat Toini
Suokas os. Kajander ja Yrjö
Suokas.

Anna-Riitta Simonen

Työkiireiden johdosta
henkilökohtaisesti paikalla
oli vain Anna-Riitta Simo-
nen.

vpl. **Pyhäjärvi**

Lehtemme elokuun numero
tehdään 18. 8. 2005.

Tähän lehteen tarkoitettu aineisto on oltava
toimituksessa 8. 8. 2005 mennessä.

vpl. **Pyhäjärvi**

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Vastaava toimittaja
Erkki Päärssinen
38300 Kiikka
puh. (03) 513 5150

Salme Rintala
Korkeamäenkatu 26 A 26
37100 Nokia
puh. (03) 341 0551

Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huittinen
puh. (02) 566 213

Toimituksen osoite:
Reino Äikiä
32700 Huittinen
puh. (02) 566 213
matkapuh. 040 769 5775
fax (02) 566 218
e-mail: reino.aikia@esanet.fi

Sivunvalmistus:
Oy Tyrvään Sanomat
Painopaikka:
Satakunnan Painotuote Oy,
Kokemäki